

Славица Жугић

КАЖЊИВА ДЕЛА У ИНСПЕКЦИЈСКОМ НАДЗОРУ НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ

**КАЖЊИВА ДЕЛА
У ИНСПЕКЦИЈСКОМ НАДЗОРУ
НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ**

Славица Жугић

КАЖЊИВА ДЕЛА У ИНСПЕКЦИЈСКОМ НАДЗОРУ НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ

Београд, 2021

КАЖЊИВА ДЕЛА У ИНСПЕКЦИЈСКОМ НАДЗОРУ НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ

Аутор
Славица Жугић

Рецензент
Др Вања Бајовић

Издавач
Стална конференција градова и општина
– Савез градова и општина Србије
Македонска 22, 11000 Београд

За издавача
Ђорђе Станичић, генерални секретар СКГО

Лектура
Ивана Андрић

Дизајн и припрема за штампу
Атеље, Београд
www.atelje.rs

Штампа
Досије студио, Београд
www.dosije.rs

Тираж: 700

Место и година издавања
Београд, 2021.

ISBN 978-86-80480-56-5

Садржај

ПРЕДГОВОР	7
I ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР И ПРЕКРШАЈИ	11
1. ПРАВНИ ОКВИР	11
1.1. Важење прописа о прекршајима	12
1.2. Забрана поновног суђења у истој ствари	14
2. ПОЈАМ ПРЕКРШАЈА	16
3. ИЗВРШЕЊЕ ПРЕКРШАЈА	17
3.1. Радња извршења прекршаја	17
3.2. Време извршења прекршаја	18
3.3. Место извршења прекршаја	20
4. ОДГОВОРНОСТ ЗА ПРЕКРШАЈ	21
4.1. Субјекти одговорности	21
4.2. Прекршајна одговорност малолетних лица	24
5. ПРЕКРШАЈНЕ САНКЦИЈЕ	25
6. ЗАСТАРЕЛОСТ	30
6.1. Застарелост прекршајног гоњења (члан 84. ЗОП-а)	30
6.2. Застарелост извршења прекршајних санкција (члан 85. ЗОП-а)	31
7. ПРЕКРШАЈНИ ПОСТУПАК	32
7.1. Начела прекршајног поступка	32
7.2. Покретање прекршајног поступка	33
8. ЗАХТЕВ ЗА ПОКРЕТАЊЕ ПРЕКРШАЈНОГ ПОСТУПКА	35
9. ПРЕКРШАЈНИ НАЛОГ	42
9.1. Појам и правна природа прекршајног налога	42
9.2. Издавање прекршајног налога	43
9.3. Захтев за судско одлучивање и поступак по захтеву од стране суда за прекршаје	52
9.4. Лица која немају пребивалиште на територији Републике Србије	54
9.5. Спорна питања код издавања прекршајног налога	55
10. ПРЕСУДА И ДРУГЕ ОДЛУКЕ У ПРЕКРШАЈНОМ ПОСТУПКУ, ПРАВНИ ЛЕКОВИ И ЈЕДИНСТВЕНИ РЕГИСТРИ	59
10.1. Пресуде и друге одлуке	59
10.2. Правни лекови	60
10.3. Јединствени регистри	61

II	ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР И ПРИВРЕДНИ ПРЕСТУПИ	65
1.	ПРАВНИ ОКВИР	65
2.	ПОЈАМ ПРИВРЕДНОГ ПРЕСТУПА	66
3.	ОДГОВОРНОСТ ЗА ПРИВРЕДНЕ ПРЕСТУПЕ	67
4.	САНКЦИЈЕ КОЈЕ СЕ ИЗРИЧУ ЗА ПРИВРЕДНЕ ПРЕСТУПЕ.....	69
5.	ЗАСТАРЕЛОСТ.....	71
6.	ПОСТУПАК ЗА ПРИВРЕДНЕ ПРЕСТУПЕ.....	72
6.1.	Претходни поступак и пријава за привредни преступ	72
III	ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР И КРИВИЧНА ДЕЛА.....	75
1.	ПОЈАМ КРИВИЧНОГ ДЕЛА	75
2.	КРИВИЧНЕ САНКЦИЈЕ	77
3.	ФАЗЕ КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА	78
4.	КРИВИЧНА ПРИЈАВА	79
5.	КРИВИЧНА ДЕЛА У ИНСПЕКЦИЈСКОЈ ПРАКСИ	81
IV	ЛИТЕРАТУРА.....	85
1.	СТРУЧНА ЛИТЕРАТУРА.....	85
2.	ПРОПИСИ	85
3.	ИНТЕРНЕТ ИЗВОРИ.....	87
V	ПРИЛОЗИ.....	89
МОДЕЛ 1.	Модел потврде о привременом одузимању предмета	91
МОДЕЛ 2.	Модел обавештења о извршењу заштитне мере одузимања предмета – члан 312. ЗОП-а	92
МОДЕЛ 3.	Захтев за покретање прекршајног поступка против правног и одговорног лица	93
МОДЕЛ 4.	Прилагођен образац прекршајног налога.....	96
МОДЕЛ 5.	Потврда о привремено одузетом идентификационом документу	97
МОДЕЛ 6.	Жалба на првостепену одлуку прекршајног суда	98
МОДЕЛ 7.	Штамбиљ коначности и извршности.....	100
МОДЕЛ 8.	Допис о достављању плаћеног прекршајног налога прекршајном суду.....	101
МОДЕЛ 9.	Пријава за привредни преступ	102
МОДЕЛ 10.	Кривична пријава	106

ПРЕДГОВОР

Инспекцијски надзор као посебан управни поступак уређен је Законом о општем управном поступку¹, Законом о инспекцијском надзору² и посебним (секторским) законима којима се уређују одређене управне области, као и посебна питања инспекцијског надзора у тим областима. Ради се о поступку који се, по правилу, води по службеној дужности, као једностраначки поступак који није у интересу странке, која се назива надзирани (контролисани) субјект.

Законом о инспекцијском надзору (ЗИН) уређују се садржина, врсте и облици инспекцијског надзора, овлашћења и обавезе учесника у инспекцијском надзору и друга питања од значаја за инспекцијски надзор. Њиме је дефинисан инспекцијски надзор као посао државне управе чија садржина и појам су утврђени законом којим се уређује рад државне управе. С тим у вези, Законом о државној управи³ прописано је да инспекцијским надзором органи државне управе испитују спровођење закона и других прописа непосредним увидом у пословање и поступање физичких и правних лица и, зависно од резултата надзора, изричу мере за које су овлашћени.

Инспекцијски надзор врше органи државне управе, органи аутономне покрајине и органи јединица локалне самоуправе с циљем да се превентивним деловањем или налагањем мера обезбеде законитост и безбедност пословања и поступања надзираних субјеката и спрече или отклоне штетне последице по законом и другим прописом заштићена добра, права и интересе. Органи аутономне покрајине и органи јединице локалне самоуправе врше послове инспекцијског надзора као поверене и као изворне послове.

Инспекцијски надзор се врши преко инспектора, који је службено лице са посебним овлашћењима, обавезама и одговорностима прописаним законом које испуњава услове за обављање инспекцијског надзора и ужива кривичноправну заштиту прописану законом.

Акцент инспекцијског надзора је на превенцији, превентивном деловању и превентивним мерама и активностима у циљу спречавања настанка повреда прописа и штете. ЗИН-ом су предочене нове тенденције у поступању инспекција, где

1 „Службени гласник РС”, бр. 18/16 и 95/18 – аутентично тумачење.

2 „Службени гласник РС”, бр. 36/15, 44/18 – др. закон и 95/18.

3 „Службени гласник РС”, бр. 79/05, 101/07, 95/10, 99/14, 47/18, 30/18 – др. закон 47/18.

репресија није више друго име за инспекцију и примарни механизам који она користи. Тек уколико превенција не уроди плодом или у случају предузимања хитних мера и поступања против нерегистрованих субјеката, предузимају се мере корективно-принудне и казнене природе. Дакле, осим спровођења инспекцијског надзора који се води применом посебних, секторских закона и других прописа, ЗИН-а и ЗУП-а, у оквиру ког се надзираним субјектима налажу управне мере, инспекција је овлашћена (што значи и дужна) да, у складу са законом, иницира поступке за одређена кажњива дела како би се остварило спровођење прописа над којима врши надзор, али и превентивно деловало у смислу спречавања понављања незаконитости и кажњивих дела.

У нашем правном систему постоје три врсте кажњивих дела. То су кривична дела, привредни преступи и прекршаји, а свеукупност прописа којима се уређују кажњива дела чине казнено право. Казнено право, у најширем смислу, подразумева три гране права – кривично право, привреднопреступно право и прекршајно право.

ЗИН-ом је установљена обавеза инспектора да, када открије незаконитост која је кажњива по закону, надлежном правосудном органу подноси кривичну пријаву, пријаву за привредни преступ или захтев за покретање прекршајног поступка, односно издаје прекршајни налог (члан 42). При томе, инспектор нема дискреционо овлашћење да сам, по сопственом нахођењу, одлучи да ли ће поднети кривичну пријаву, пријаву за привредни преступ, захтев за покретање прекршајног поступка или издати прекршајни налог. Обавеза подношења кривичне пријаве за државне и друге органе за дела која се гоне по службеној дужности, прописана је чланом 280. Законика о кривичном поступку⁴. Такође, чланом 85. Закона о привредним преступима⁵ установљена је обавеза државних органа да пријаве привредне преступе о којима су обавештени или за које сазнају на други начин. Када је реч о прекршајима, ЗИН-ом су прецизно прописане ситуације у којима, уз записником констатовано образложење, инспектор није дужан да поднесе захтев за покретање прекршајног поступка, односно изда прекршајни налог. У свим другим ситуацијама, неподношење захтева и неиздавање прекршајног налога чине повреду радне дужности.

Инспекција иницира вођење поступака за кажњива дела на основу сазнања која стиче у поступку вршења инспекцијског надзора, што захтева познавање посебних прописа чију примену надзире, али и прописа који уређују казнено право, што је предуслов за квалитетно и законито подношење захтева за покретање прекршајног поступка, односно издавање прекршајног налога и подношење пријаве за привредни преступ и пријаве за кривично дело.

4 „Службени гласник РС”, бр. 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13, 55/14, 35/19, 27/21 – одлука УС, 62/21 – одлука УС.

5 „Службени лист СФРЈ”, бр. 4/77, 36/77 – исправка, 14/85, 10/86 – пречишћен текст, 74/87, 57/89, 3/90, „Службени лист СРЈ”, бр. 27/92, 16/93 – др. закон, 31/93 – др. закон, 41/93 – др. закон, 50/93 – др. закон, 24/94, 28/96, 64/01 и „Службени гласник РС”, број 101/05 – др. закон.

Основни циљ и сврха израде Водича јесте унапређење рада инспектора и омогућавање једнообразног поступања давањем јасних смерница локалним инспекторима за поступање у типичним ситуацијама, као и њиховим стицањем посебних знања о појму и елементима кажњивих дела, одговорности за та дела, прописаним санкцијама, овлашћењу инспектора да иницира вођење казних поступака и правној природи аката којима се ти поступци иницирају. Укратко, читањем овог водича инспектори ће моћи на једном месту да се упознају са кажњивим делима и казним поступцима, у мери и обиму неопходном за инспекцијски надзор, што ће, по мишљењу аутора, допринети успешности поступања локалних инспекција, односно њиховом ефикаснијем и законитијем раду.

Обрађена су питања која заузимају највише простора у свакодневном раду инспекција, и то са два аспекта – нормативног регулисања и њихове практичне примене. Сагласно оваквој оријентацији, у првом делу Водича темељно су обрађени, пре свега, прекршаји и покретање прекршајног поступка, што је разумљиво с обзиром на то да се примена прописа у надлежности локалне инспекције углавном обезбеђује прописивањем прекршаја. У другом делу обрађена су за инспекцијски надзор кључна питања која се односе на привредне преступе и подношење пријаве за таква дела, а у трећем делу дат је осврт на кривична дела са акцентом на подношењу кривичне пријаве.

Текст је поткрепљен објашњењима и примерима из судске праксе, а за потребе практичне примене израђени су модели аката – обрасци као правнотехничко средство које ће помоћи инспекцији да олакша састављање аката и спречити евентуално изостављање елемената од значаја за правилну примену законских одредаби у пракси.

I ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР И ПРЕКРШАЈИ

1. ПРАВНИ ОКВИР

Прекршаји су посебна врста кажњивих дела у нашем праву. Они се разликују од других кажњивих дела по својој правној природи и обележјима. У питању је лакша категорија деликата од кривичних дела и привредних преступа. То су деликти којима се крши друштвена и економска дисциплина и који су у односу на друга кажњива дела знатно бројнији и разноврснији, а по тежини, крећу се од ситнијих до тежих дела.

С обзиром на значај прекршаја, бројност прописаних прекршаја и динамичност измена прописа који их уређују, материја која се односи на прекршаје, на прекршајну одговорност, санкције, поступак у коме се оне изричу и извршавају уређена је посебним прописима који чине прекршајно право.

Основни извор прекршајног права је Закон о прекршајима⁶ (ЗОП). Овај закон је по својој структури и материјални и процесни закон, али се њиме не прописују прекршаји.

У делу првом ЗОП-а прописане су материјално-правне одредбе којима се уређују појам прекршаја, услови за прекршајну одговорност, услови за прописивање и примену прекршајних санкција, систем санкција, материјално-правне одредбе о малолетницима и одредбе о застарелости. У другом делу уређују се првостепени и другостепени прекршајни поступак, прекршајни поступак по ванредним правним лековима, издавање прекршајног налога, поступак извршења одлука, регистар санкција и регистар неплаћених новчаних казни и других новчаних износа.

Дакле, ЗОП-ом се на свеобухватан и системски начин уређује област прекршаја како у материјалноправном тако и у процесноправном смислу, док су конкретни прекршаји прописани посебним секторским прописима, а када је реч о инспекцијском надзору и ЗИН-ом.

Према ЗОП-у, прекршаји се могу прописивати законом или уредбом, односно одлуком скупштине аутономне покрајине, скупштине општине, скупштине града и скупштине Града Београда, за разлику од кривичних дела, која се могу

6 „Службени гласник РС”, бр. 65/13, 13/16, 98 /16 – одлука УС, 91/19 и 91 /19 – др. закон.

прописивати само законом, и привредних преступа, који се могу прописивати законом и уредбом.

Када је реч о прописивању санкција, законом су установљена одређена ограничења: *прво*, органи овлашћени за доношење прописа о прекршајима могу прописивати само санкције предвиђене ЗОП-ом и у границама које одређује тај закон; *друго*, органи овлашћени за доношење прописа о прекршајима могу прописивати прекршајне санкције само за повреде прописа које они доносе у оквиру своје надлежности утврђене уставом и законом, под условима одређеним ЗОП-ом и *треће*, орган који је овлашћен да прописује прекршајне санкције не може ово право пренети на друге органе.

Извори прекршајног права дати су делом и законима организационе природе који се односе на уређење судова и судије. Посредно, извори права су и закони из области кривичног права, кривичног процесног права и права извршења кривичних санкција, који се аналогно примењују на основу изричитог овлашћења садржаног у ЗОП-у.

Јединице локалне самоуправе (ЈЛС) могу прописивати прекршаје само одлуком скупштине и то само за повреде прописа које оне доносе у оквиру своје надлежности утврђене уставом и законом. Свака одлука ЈЛС доноси се на основу изричитог овлашћења садржаног у закону и у статуту. Као и остали општи акти ЈЛС, одлука мора бити у сагласности са Уставом, законом и статутом ЈЛС, а одлуке које доносе ЈЛС на територији аутономних покрајина морају бити у сагласности и са покрајинским прописима.

Одлуком се могу, у складу са законом, установљавати права и обавезе правних и физичких лица на које се одлука односи и прописивати прекршаји и прекршајне санкције за повреду њених одредаба, и то само санкције предвиђене ЗОП-ом и у границама које одређује тај закон.⁷ Локална скупштина која је једино овлашћена да прописује санкције не може ово право пренети на друге органе (управа, веће).

Садржина ових одлука, у материјалном смислу, одређена је законом и статутом ЈЛС. То су одлуке којима се уређују комуналне делатности, локални превоз, радно време угостиољских, трговинских и занатских објеката, оглашавање на отвореним површинама, комунални ред, правила кућног реда у стамбеним зградама и др.

1.1. Важење прописа о прекршајима

Временско важење прописа – На учиниоца прекршаја примењује се закон, односно пропис који је важио у време извршења прекршаја. У складу са начелом законитости, искључена је ретроактивност, тј. повратно дејство прекршајних прописа.

У односу на наведено правило предвиђен је један изузетак када је ретроактивна примена обавезна. Ради се о ситуацији када је после учињеног прекршаја једном или више пута измењен пропис, тада се примењује пропис који је најблажи за учиниоца.

⁷ О санкцијама које се могу прописивати локалном одлуком биће речи у делу овог водича који се односи на санкције у прекршајном поступку.

Процена да ли је нови пропис блажи, односно који је од прописа најблажи за учиниоца врши се у сваком конкретном случају и захтева аналитички приступ. Најблажи ће бити онај пропис који не предвиђа дати прекршај, а потом, ако је прекршај предвиђен и новим прописом, блажи ће бити онај пропис који даје могућност примене искључења прекршаја, ослобођења од казне, блажу казну по врсти и мери или краће трајање заштитне мере. Такође, блажи ће бити онај пропис који предвиђа алтернативно новчану казну и казну затвора од прописа који предвиђа само затворску казну, односно блажи је онај пропис који даје могућност примене само једне прекршајне санкције, а не више њих.

О примени блажег прописа, суд води рачуна по службеној дужности, а на инспекцији је обавеза да сачини захтев за покретање прекршајног поступка, односно изда прекршајни налог, у складу са прописом који је на снази у време извршења прекршаја.

Од овог правила треба разликовати ситуацију када је одлуком ЈЛС прописан прекршај који је садржан и у закону, а санкција предвиђена одлуком је блажа у односу на закон. С тим у вези, следи питање и одговор Одељења судске праксе Прекршајног апелационог суда:

ПИТАЊЕ

Питање од 11. 4. 2017. године: Који пропис применити када је прекршај санкционисан Законом о превозу у друмском саобраћају и општинском Одлуком о обављању такси превоза, када овлашћени инспектор за надзор оба прописа подноси захтев за покретање прекршајног поступка по Закону о превозу у друмском саобраћају, а санкција по Одлуци о обављању такси превоза је блажа у односу на законску санкцију?

Одговор: Оба прописа садрже казнене одредбе које се суштински тичу истог питања и примена прописа се не може решавати позивом на то који је пропис блажи, јер се не ради о измени прописа након извршења прекршаја, те у овом случају треба имати у виду да подзаконски пропис не може искључити примену закона, па треба применити пропис који је описан и наведен у захтеву за покретање прекршајног поступка.⁸

Просторно важење прописа – Просторно важење прописа засновано је на територијалном принципу. То значи да одредбе о прекршајима важе на територији Републике Србије кад су прописане законом или уредбом, односно на територији аутономне покрајине и ЈЛС кад су прописане одлуком скупштине аутономне покрајине или локалне скупштине. Дакле, прекршајно законодавство наше земље примењује се увек када је прекршај учињен на територији за коју дати пропис важи, без обзира на то да ли је учинилац прекршаја држављанин наше државе, странац или лице без држављанства.

Када је реч о прекршају предвиђеном републичким прописима, учинилац ће се казнити ако је прекршај учињен на територији Републике Србије, али и ако је учињен на домаћем броду или ваздухоплову док се налази ван територије Републике Србије

⁸ <http://pkap.sud.rs/prekrsajni-apelacioni-sud-pitanja-i-odgovori-prekrsajni-postupak-lat.html>.

(принцип заставе брода и принцип регистрације ваздухоплова, према којем се ти објекти сматрају деловима територије матичне државе). Ако страни држављанин учини прекршај на територији наше земље, ЗОП допушта могућност да се, под условима реципроцитета, прекршајно гоњење уступи страни држави у којој учинилац прекршаја има пребивалиште.

За прекршај учињен у иностранству учинилац прекршаја се може казнити само ако је то одређено законом или уредбом.

Одступање од примене нашег прекршајног права постоји у односу на лица која уживају *дипломајски имунитет*. ЗОП у члану 9. прописује да се прекршајни поступак, под условом реципроцитета, неће водити нити ће се изрицати прекршајна санкција против лица која уживају дипломатски имунитет.

1.2. Забрана поновног суђења у истој ствари

У пракси су честе ситуације да истим противправним понашањем учинилац чини кажњиву радњу која чини обележја двају или више кажњивих дела, што је последица преклапања кажњивих дела из различитих прописа. Прописивање кажњивих дела са сличним објективним обележјима у њиховим бићима у пракси ствара проблем јасног разграничења дела и даје могућност вишеструког кажњавања.

Питање битне сличности и истоветности бића прекршаја, привредних преступа и кривичних дела у пракси разрешава забрана двоструког суђења у истој ствари у казним поступцима – забрана *ne bis in idem* (не двапут о истом).

Забрана „не двапут о истом” је једно од најважнијих људских права и процесно начело чијим се поштовањем обезбеђује правна сигурност у казном праву. Оно је прокламовано бројним међународним документима⁹ из ове области.

Устав Републике Србије¹⁰ прокламује ово начело у делу који носи назив „Људска и мањинска права и слобода”, у члану 34. став 4, тако што прописује да „нико не може бити гоњен ни кажњен за кривично дело за које је правноснажном пресудом ослобођен или осуђен или за које је оптужба правноснажно одбијена или поступак правноснажно обустављен, нити судска одлука може бити измењена на штету окривљеног у поступку по ванредном правном леку. Истим забранама подлеже вођење поступка за неко друго кажњиво дело”.

9 Члан 14. став 7. Међународног пакта о грађанским и политичким правима („Службени лист СФРЈ”, број 7/71), затим Протокол бр. 7 од 22. 11. 1984. године уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода („Службени лист СЦГ – Међународни уговори”, бр. 9/03, 5/05, 7/05 – исправка и „Службени гласник РС – Међународни уговори”, бр. 12/10 и 10/15) и др.

10 „Службени гласник РС”, број 98/06.

**Пројекат бр. 7. од 22. 11. 1984. године уз
Европску конвенцију за заштити људских права и основних слобода**

Члан 4[п7]

Право да се не буде суђен или кажњен двапут у истој ствари

1. Нико ме се не може поново судити нити се може поново казнити у кривичном поступку у надлежности исте државе за дело због кога је већ био правоснажно ослобођен или осуђен у складу са законом и кривичним поступком те државе.
2. Одредбе претходног става не спречавају поновно отварање поступка у складу са законом и кривичним поступком дате државе, ако постоје докази о новим или новооткривеним чињеницама или ако је у ранијем поступку дошло до битне повреде која је могла да утиче на његов исход.
3. Овај члан се не може ставити ван снаге на основу члана 15. Конвенције.

Начело *ne bis in idem* је утврђено у члану 4. Законика о кривичном поступку тако што је прописано да нико не може бити гођен за кривично дело за које је одлуком суда правоснажно ослобођен или осуђен, или за које је оптужба правоснажно одбијена или је поступак правоснажно обустављен.

И ЗОП у члану 8. прописује начело забране суђења два пута у истој ствари како би се избегле могућности вишеструког вођења поступака за прекршаје, кривична дела и привредне преступе са сличним обележјима.

Према тој законској одредби, нико ме се не може поново судити нити му може поново бити изречена прекршајна санкција за прекршај о коме је правоснажно одлучено у складу са законом. (Забрана се не односи на ванредни правни лек – понављање прекршајног поступка, у складу са законом.)

Против учиниоца прекршаја који је у кривичном поступку правоснажно оглашен кривим за кривично дело које обухвата и обележја прекршаја не може се за тај прекршај покренути поступак, а ако је поступак покренут или је у току, не може се наставити и довршити, што у истом обиму важи и за осуду за привредни преступ, односно поступак за привредни преступ који је у току.¹¹

¹¹ У вези са забраном двоструког суђења у истој ствари у поступцима казнене природе у пракси су покренута бројна питања и, с тим у вези, заузети су одређени ставови. Кад је реч о овом начелу, постоји обимна пракса Европског суда за људска права и домаћих судова. За боље разумевање ове проблематике погледати одлуке Уставног суда Уж – 1285/2012 од 26. марта 2014. године и Уж – 3312/16 од 5. априла 2018. године.

2. ПОЈАМ ПРЕКРШАЈА

Прекршај је противправно дело које је законом и другим прописима надлежног органа одређено као прекршај и за које је прописана прекршајна санкција (члан 2. ЗОП-а).

Према наведеној дефиницији, елементи прекршаја су:

- дело
- противправност
- одређеност дела у закону или другом пропису.

За постојање прекршаја морају бити присутна сва три елемента (обележја) прекршаја.

Дело је вољно предузето људско понашање, које је противправно.

Противправност подразумева кршење правног прописа. Противправности нема ако постоји неки од основа за њено искључење, односно ако је прекршај извршен у нужној одбрани из крајње нужде или под дејством неодољиве силе.

Одређеност дела у закону и другом пропису – За остварење овог елемента прекршаја од значаја је *начело законитости или легалитета*, прописано у члану 3. ЗОП-а. Према том начелу, нико не може бити кажњен за прекршај нити се према њему могу применити друге прекршајне санкције, ако то дело пре наго што је било извршено није било законом или на закону заснованом пропису предвиђено као прекршај и за које, законом или другим на закону заснованим прописом, није прописано којом врстом и висином санкције учинилац прекршаја може бити кажњен.

У наведеној одредби изражено је више правила: *прво*, прекршаји могу бити предвиђени само у одговарајућем писаном пропису који доноси овлашћени орган (члан 4. став 1. ЗОП-а); *друго*, одредба садржи забрану ретроактивне примене прекршајних прописа; *треће*, прекршаји и запрећене санкције морају бити прецизно одређени и *четврто*, забрањено је стварање нових прекршаја на основу сличности са другим прекршајима (аналогија), тј. не може се кажњавати понашање које у време кад је учињено није било предвиђено као прекршај само на основу чињенице да је друго слично понашање предвиђено као прекршај.¹²

На крају, да би физичка лица била прекршајно одговорна, потребно је у прекршајном поступку утврдити и њихову кривицу, док правна лица одговарају објективно – без кривице.

¹² Видети: Н. Делић, В. Бајовић, *Приручник за прекршајно право*, Службени гласник, Београд, 2018, стр. 16.

3. ИЗВРШЕЊЕ ПРЕКРШАЈА

3.1. Радња извршења прекршаја

Прекршај се остварује вољном људском радњом. Радња извршења прекршаја може бити прописана као радња чињења или радња нечињења. Радња чињења је активно деловање којим се крши забрана садржана у пропису, *нпр. њаркирање на зеленој њовршини, ѡрађење без дозволе, обављање јавној ѡревоза без одобрења на-длезној орјана, емѡвовање буке ѡреко ѡройисаних ѡраничних вредности и др.*

Радња нечињења је пропуштање дужног чињења садржаног у императивној норми. Прекршај је извршен нечињењем кад је пропуштање да се предузме одређено чињење прописом предвиђено као прекршај, *нпр. неизвршење инспекцијској решења, ѡѡдношење захѡева за ѡродужење одређене дозволе и др.*

Биће прекршаја може да садржи две или више радњи извршења, које могу бити прописане алтернативно или кумулативно. У случају алтернативно предвиђених радњи извршења, за постојање прекршаја довољно је предузимање бар једног чињења или нечињења. *Нпр. чланом 67. сѡав 1. ѡачка 3) Закона о ѡрѡвини¹³ ѡройисано је следеће: новчаном казном од 100.000 динара казниће се за ѡрекршај ѡравно лице ако не исѡакне радно време или се не ѡридржава означеној радној времена (члан 33). За овај прекршај довољно је да учинилац не истакне радно време или да га истакне, а да се не придржава тог радног времена.*

Кумулативни начин прописивања претпоставља да је за постојање прекршаја потребно да буду предузете све радње наведене у бићу прекршаја.

Пример: *Одлуком о одвођењу и ѡречишњавању аѡмосферских и оѡѡадних вода ѡрада Беоѡрада¹⁴, у члану 74. сѡав 1. ѡачка 1), ѡройисана је новчана казна у фиксном износу за ѡрекршај комуналној ѡредузећа, односно друѡој ѡравној лица основаној за обављање ѡслова чишћења сѡѡѡичких јама, ако „на захѡев корисника не очисти сѡѡѡичку јаму и не одвезе фекалије, најкасније у року од ѡеѡ дана од ѡријема захѡева корисника (члан 49. сѡав 1).”*

Радња прекршаја може се извршити и кроз све облике саучешништва – саизвршилаштво, подстрекивање и помагање.¹⁵

Прекршаји су углавном одређени као деликти који у свом опису немају последицу, односно код којих је кажњиво само предузимање радње (чињења или нечињења) без описа последице, тј. настале промене или стања у спољњем свету, односно без описа како се радња одражава на добра заштићена одређеним прописом.

¹³ „Службени гласник РС”, број 52/19.

¹⁴ „Службени лист града Београда”, бр. 6/10, 29/14, 29/15, 19/17 и 85/19.

¹⁵ Видети чл. 23–26 ЗОП-а.

За постојање прекршаја довољна је радња, а опасност, која је апстрактна, претпоставља се. *Нпр. чланом 41. став 1. тачка 12) Закона о комуналним делатностима и прописан је прекршај и санкција за правно лице ако одлаже отпад и отпадне материје у водотокове и на обале водотокова. За постојање овог прекршаја довољно је доказати да је правно лице учинило радњу прекршаја – одлагање отпада и отпадних материја у водотокове и на обале водотокова. У опису прекршаја није предвиђена последица. Она се претпоставља, и то је опасност од загађења вода.*

С друге стране, постоје прекршаји који у свом бићу садрже последицу, најчешће повреду (уништење или оштећење) или угрожавање заштићеног добра, и у том случају се за постојање прекршаја мора доказати и наступање последице, као и узрочне везе између радње и последице.

Пример: Законом о заштити природе¹⁶ прописана је новчана казна за правно и одговорно лице, предузетника и физичко лице ако обавља радње, активности и делатности којима се угрожава хидролошка појава или оштећена и очување биолошке разноврсности (члан 10. став 3).

3.2. Време извршења прекршаја

Време извршења прекршаја је битно обележје сваког прекршаја, које мора бити садржано у захтеву за покретање прекршајног поступка, односно у издатом прекршајном налогу. Време извршења прекршаја суду је неопходно како би утврдио да ли је наступила застарелост покретања прекршајног поступка, колико година је учинилац прекршаја имао када је прекршај учињен, те да ли се против њега може водити поступак, који прописи су били на снази у време извршења прекршаја, постојање услова за одговорност учиниоца прекршаја (урачунљивост, постојање разлога који искључују кривицу) и др.

Према законској дефиницији, прекршај је извршен у време када је учинилац радио или био дужан да ради, без обзира на то када је последица наступила. Ово обележје прекршаја често недостаје у захтевима, односно уместо времена извршења прекршаја наведено је време вршења увиђаја као тренутак када је инспектор утврдио противправно понашање.

Време извршења прекршаја различито се одређује у зависности од врсте прекршаја.

Код прекршаја чија је радња чињење као време када је прекршај учињен узима се време када је учинилац предузео радњу извршења. Обично се време извршења поклапа са датумом када је инспектор открио прекршај. То су прекршаји код којих се учинилац, време и место чињења прекршаја утврђују на лицу места одмах (нарушавање комуналног реда, трговина ван продајног објекта, загађење животне средине, јавни превоз путника, поштовање радног времена угоститељских објеката и др.) или непосредно по њиховом извршењу или сазнању за њих.

¹⁶ „Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 – исправка, 14/16 и 95/18 – др. закон.

Код нечињења се време извршења везује за време кад је учинилац био дужан да ради. То је време када је требало да учинилац предузме радњу коју је био дужан да преузме или је то време у коме је учинилац био дужан и могао да спречи настанак забрањене последице.

Код пропуштања да се дужна радња предузме у законом прописаном року као време прекршаја рачуна се први наредни дан након истека законског рока.

Када чињење није везано за прописани рок (када постоји стална обавеза чињења) време извршења прекршаја се везује за дан откривања прекршаја (*нпр. обавеза вршиоца комуналне делатности да одржава комуналне објекте, обавеза управљача пута да одржава пут, обавеза ујосишћелца да видно на ујосишћелском објекту истакне радно време и др.*).

Када је инспектор решењем одредио рок да се нешто отклони или изврши, окривљени се налази у прекршају од наредног дана по истеку тог рока, ако није поступио по налогу из решења.

Пример: Чланом 56. ст. 5, 6, 7. и 8. ЗИН-а ујројисана је новчана казна за надзирани субјект (ујравно лице, ујредузетник, физичко лице и одговорно лице код надзираној субјекта), ако не изврши односно не обезбеди сировођење извршења извршној решења које је донео инсјектор. Дакле, ако је решењем остјављен рок за добровољно извршење наложене мере, окривљени надзирани субјект се налази у ујрекршају од наредној дана по истјеку тој рока, ако не изврши, односно не обезбеди извршење извршној решења. Овде ујреба имају у виду да се у ојису ујрекршаја захтјева да решење инсјектора буде извршно. Извршној решења у ујравном ујосиујуку ујтврђује се ујрименом члана 190. ЗУП-а, ује рок за добровољно извршење решења у овом случају ујече од дана настјуања извршнојсти у складу са наведеним законом.

Код ових прекршаја инспектор је дужан да у захтев за покретање прекршајног поступка, односно у прекршајни налог унесе податке о почетку и истеку рока за добровољно извршење решења, а ако је у опису прекршаја предвиђена извршност решења, уноси се и податак о томе када је решење постало извршно. (*Пример чињеничној ојиса ујрекршаја: „зайо шјо: није ујосиујо по решењу ... бр ... које је ујримио дана ..., и које је ујосјало извршно дана..., ује није у року од ... дана ујочев од дана извршнојсти..., ујредузео меру из решења ..., шјо је инсјектор ујтврдио у инсјекцијском надзору дана ...”*).

Дешава се да понекад није могуће тачно утврдити време извршења прекршаја. У тим случајевима се у пракси поступа тако да се утврђује најприближније оквирно време предузимања радње извршења или се опредељује почетак и завршетак периода у коме је радња предузета или се наводи да је радња предузета „неутврђеног дана” у одређеном периоду (који није споран, као ни радња).¹⁷

17 Видети: Мрвић П. Н., (2014), *Коментар новој Закона о ујрекршајима са сјецјалним ујрилојом*, Београд: Параграф, стр. 21.

3.3. Место извршења прекршаја

Прекршај је извршен како у месту где је учинилац радио или био дужан да ради, тако и у месту где је последица наступила.

Одређивање места извршења прекршаја је од значаја за утврђивање просторног важења закона и другог прописа и за утврђивање месне надлежности суда, јер је за вођење прекршајног поступка надлежан суд на чијем подручју је прекршај учињен. Место извршења прекршаја се мора навести у захтеву за покретање прекршајног поступка и у прекршајном налогу.

4. ОДГОВОРНОСТ ЗА ПРЕКРШАЈ

Претпоставка постојања прекршајне одговорности је пре свега постојање прекршаја, као материјални услов, као и испуњеност прописаних услова субјективне одговорности учиниоца прекршаја, као формални услов.

Да би учињено дело било прекршај, оно мора да има све опште елементе прекршаја, као и посебне елементе прекршаја о ком се ради. Одређено дело може да има сва обележја прекршаја предвиђена прописом, али није противправно. ЗОП-ом су предвиђени основи за искључење противправности, самим тим и за искључење прекршаја (нужна одбрана, крајња нужда и сила и претња¹⁸). Основи за искључење противправности утврђују се у прекршајном поступку.

4.1. Субјекти одговорности

Извршиоци прекршаја, а тиме и субјекти прекршајне одговорности, могу бити физичка лица, предузетници, правна лица и одговорна лица у правном лицу.

Република Србија, територијалне аутономије и јединице локалне самоуправе и њихови органи не могу бити одговорни за прекршај, али законом (не и другим прописом) може бити прописано да за прекршај, под условима прописаним ЗОП-ом, одговара одговорно лице у државном органу, органу територијалне аутономије или органу јединице локалне самоуправе.

Одговорности физичкој лица – Физичко лице одговара само за скривљени прекршај. Према законској дефиницији, физичко лице одговара за прекршај који му се може приписати у кривицу зато што је било урачунљиво и учинило је прекршај са умишљајем или из нехата, а било је свесно или је било дужно и могло бити свесно да је такав поступак забрањен. Исто правило примењује се и на предузетника и одговорна лица у правном лицу, државном органу, органу територијалне аутономије и јединице локалне самоуправе. Одговорност свих ових лица је субјективног карактера, што значи да је за прекршајну одговорност потребно утврдити њихову кривицу за учињени прекршај.

Као основи за искључење прекршајне одговорности физичких лица ЗОП-ом су предвиђени неурачунљивост, неотклоњива стварна заблуда и неотклоњива правна заблуда.¹⁹ Основи за искључење прекршајне одговорности утврђују се у прекршајном поступку.

¹⁸ Видети чл. 13–15. ЗОП-а.

¹⁹ Члан 19. ст. 1–2, члан 21. и члан 22. ст. 1–2. ЗОП-а.

Одговорност њравној лица – Прекршајна одговорност правних лица, за разлику од одговорности физичких лица, не заснива се на кривици, него је објективног карактера. У том смислу, правно лице је одговорно за прекршај учињен радњом или пропуштањем дужног надзора органа управљања или одговорног лица или радњом другог лица које је у време извршења прекршаја било овлашћено да поступа у име правног лица.²⁰

Правно лице је одговорно за прекршај и када

1. орган управљања донесе противправну одлуку или налог којим је омогућено извршење прекршаја или одговорно лице нареди лицу да изврши прекршај;
2. физичко лице изврши прекршај услед пропуштања одговорног лица да над њим врши надзор или контролу.

Под прописаним условима правно лице може да одговара за прекршај и без истовремене одговорности одговорног лица. То је могуће у два случаја:

1. ако је против одговорног лица прекршајни поступак обустављен или је то лице ослобођено од одговорности у складу са одредбама члана 250. ЗОП-а (ако дело за које се терети по пропису није прекршај, ако постоје околности које искључују прекршајну одговорност окривљеног, ако није доказано да је окривљени учинио прекршај за који се терети);
2. постоје правне или стварне сметње за утврђивање одговорности одговорног лица у правном лицу или се не може одредити ко је одговорно лице.

Обрнуто, одговорност физичког или одговорног лица у правном лицу за учињени прекршај, кривично дело или привредни преступ не искључује одговорност правног лица за прекршај.

Важно је знати да *престанком постојања њравној лица* у току прекршајног поступка престаје његова одговорност за прекршај, осим у случају постојања правног следбеника, када за прекршај одговара правни следбеник. Чак и кад је правно лице престало да постоји након правноснажно окончаног прекршајног поступка, изречена санкција ће се извршити према правном следбенику. На овај начин се спречава избегавање одговорности за прекршај намерним гашењем правног лица.

Правно лице које се налази у стечају, с обзиром на то да и даље задржава правни субјективитет, може да одговара за прекршај. При томе, није од значаја да ли је правно лице учинило прекршај пре отварања или у току стечајног поступка. Међутим, одговорност правног лица у стечају је ограничена, тако што му се за прекршај не може изрећи казна, него само заштитна мера одузимања предмета и одузимања имовинске користи.

²⁰ Као што је већ наглашено, Република Србија, територијалне аутономије и јединице локалне самоуправе и њихови органи не могу бити одговорни за прекршај.

Одговорност предузетника – Предузетник²¹ одговара за прекршај који учини при вршењу своје делатности. Иако је по законској дефиницији предузетник физичко лице, он је као привредни субјект посебан субјект прекршаја и то само када одговара за прекршаје које чини у обављању своје делатности. Стога је неопходно у пропису којим се прописује прекршај предузетника издвојити као посебан субјект у односу на физичко лице, а у захтеву за покретање прекршајног поступка и прекршајном налогу уз личне податке предузетника назначити да се ради о предузетнику уз навођење имена предузетничке радње.

Одговорност одговорног лица – Одговорним лицем, у смислу Закона о прекршајима, сматра се лице коме су у правном лицу поверени одређени послови који се односе на управљање, пословање или процес рада, као и лице које у државном органу, органу територијалне аутономије и јединице локалне самоуправе врши одређене дужности.

Дакле, реч је о физичким лицима којима су у правном лицу поверени одређени послови управљања процесима и имовином или вршење надзора у одређеним делатностима, као и лица која у државним органима, органима територијалне аутономије и јединице локалне самоуправе врше одређене дужности. Њима су дати овлашћење и самосталност у одлучивању у одређеним сегментима пословања у правном лицу или органу, из чега произлази да одговорно лице није увек законски заступник правног лица. То могу да буду и друга лица којима су поверени управљање, пословање или процес рада, што може да буде учињено законом, општим актом (оснивачки акт, статут, правилник) или појединачним актом (одлука, решење и др.).

Одговорно лице је прекршајно одговорно уколико је његовом радњом или пропуштањем дужне радње извршен прекршај. Одговорност тог лица постоји и када је престала његова функција у правном лицу или државном органу, органу територијалне аутономије и јединице локалне самоуправе, као и у случају када је правно лице престало да постоји. Али, уколико је одговорно лице поступало на основу наређења другог одговорног лица или органа управљања и ако је претходно предузело све радње да би спречило извршење прекршаја, његова одговорност је искључена. Ради се дакле о искључењу одговорности одговорног лица у правном лицу на основу наредбе другог одговорног лица, под условом да је то одговорно лице предузело све радње које је на основу закона, другог прописа или другог акта било дужно да предузме да би спречило извршење прекршаја.

21 Члан 83. Закона о привредним друштвима („Службени гласник РС”, бр. 36/11, 99/11, 83/14 – др. закон, 5/15, 44/18, 95/18 и 91/19) – Предузетник је пословно способно физичко лице које обавља делатност у циљу остваривања прихода и које је као такво регистровано у складу са законом о регистрацији. Физичко лице уписано у посебан регистар, које обавља делатност слободне професије, уређену посебним прописом, сматра се предузетником у смислу овог закона ако је тим прописом то одређено. Индивидуални пољопривредник није предузетник у смислу овог закона, осим ако посебним законом није другачије уређено.

Одговорности стираних лица – Страно физичко лице, страно правно лице и одговорно лице одговарају за прекршаје једнако као и домаће физичко, правно и одговорно лице.

Страно правно лице и одговорно лице казниће се за прекршај учињен на територији Републике Србије ако страно правно лице има пословну јединицу или представништво у Републици Србији или је прекршај учињен његовим превозним средством, ако прописом којим је прекршај регулисан није нешто друго предвиђено.

4.2. Прекршајна одговорност малолетних лица

ЗОП-ом је прописано да се према малолетнику који у време када је учинио прекршај није навршио четрнаест година (дете) не може водити прекршајни поступак. Када је дете (тј. малолетник до 14 година) учинило прекршај због пропуштања дужног надзора родитеља, усвојитеља, старатеља, односно хранитеља, а ова лица су била у могућности да такав надзор врше, она ће се казнити за прекршај као да су га сама учинила.

Када је реч о малолетницима који су у време када су учинили прекршај имали од навршених 14 до навршених 18 година, примењују се одредбе закона које су садржане у Глави VI ЗОП-а (чл. 71–84), а остале одредбе прекршајног закона примењују се уколико нису у супротности са одредбама садржаним у наведеној глави. И за ову категорију малолетника, када је изостанак дужног надзора омогућио извршење прекршаја, посебним законом може бити предвиђена одговорност за прекршај родитеља, старатеља или хранитеља, али и неког другог лица за које је прописана обавеза вршења надзора над малолетником.

Пример: *Чланом 118а Закона о заштити животине средине²² прописана је новчана казна за прекршај за родитеља, ствараоца, односно одговорно лице у органу стваратељства, ако збој пропуштања дужног надзора над малолетником, малолетник учини прекршај из члана 118. став 1. тач. 1), 2) и 3) тог закона.*

²² „Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09 – др. закон, 72/09 – др. закон, 43/11 – одлука УС, 14/16, 76/18 и 95/18 – др. закон.

5. ПРЕКРШАЈНЕ САНКЦИЈЕ

Прекршајне санкције су законом предвиђене мере које учиниоцима прекршаја изриче прекршајни суд у законито предвиђеном поступку. Сврха прописивања, изрицања и примене прекршајних санкција је да грађани поштују правни систем и да се убудуће не чине прекршаји (члан 5 став 2. ЗОП-а). Сврха кажњавања је да се изрази друштвени прекор учиниоцу због извршеног прекршаја и да се утиче на њега и на сва остала лица да убудуће не чине прекршаје.

Према ЗОП-у²³, прекршајне санкције су:

1. *казне*: казна затвора (прописује се само законом), новчана казна (прописује се законом уредбом и покрајинском и локалном одлуком) и рад у јавном интересу (прописује се законом, уредбом и покрајинском и локалном одлуком);
2. *казнени њоени* – само за саобраћајне прекршаје односно прекршаје предвиђене Законом о безбедности саобраћаја на путевима;
3. *ојомена* – изриче се у одређеним случајевима, под законом прописаним условима уместо новчане казне;
4. *заштитне мере* – могу се прописати законом и уредбом, али не и одлуком скупштине аутономне покрајине и скупштине ЈЛС; изричу се уз изречену казну, опомену или васпитну меру, а могу се изрећи самостално ако је таква могућност прописана; ЗОП-ом је предвиђено 13 заштитних мера: одузимање предмета, забрана вршења одређених делатности, забрана правном лицу да врши одређене делатности, забрана одговорном лицу да врши одређене послове, забрана управљања моторним возилом, обавезно лечење зависника од алкохола и психоактивних супстанци, обавезно психијатријско лечење, забрана приступа оштећеном, објектима или месту извршења прекршаја, забрана присуствовања одређеним спортским приредбама, јавно објављивање пресуде, удаљење странца са територије Републике Србије, одузимање животиња и забрана држања животиња и забрана учествовања у поступцима јавних набавки.
5. *васпитне мере* – посебна врста санкција за малолетнике; предвиђене су мере упозорења и усмеравања (укор и посебне обавезе) и мере појачаног надзора.

У овом водичу осврнућемо се само на новчане казне, као најзаступљенију врсту казне у прописима над којима надзор врши локална инспекција, и на заштитну меру одузимања предмета, у чијој реализацији инспекција има значајну улогу.

Новчана казна – ЗОП-ом, у члану 39, прописан је распон (минимум и максимум) новчаних казни које се могу прописати зависно од субјекта прекршаја, врсте правног прописа којим се прописује прекршај и врсте прекршаја.

²³ Видети чл. 32–67. ЗОП-а.

Члан 39. ЗОП-а

Законом или уредбом новчана казна може се прописати у распону: 1) од 5.000 до 150.000 динара за физичко лице или одговорно лице; 2) од 50.000 до 2.000.000 динара за правно лице; 3) од 10.000 до 500.000 динара за предузетника.

Изузетно од одредаба става 1. овог члана, новчана казна може се прописати у фиксном износу за физичко лице и одговорно лице од 1.000 до 50.000 динара, за предузетника од 5.000 до 150.000 динара, а за правно лице од 10.000 до 300.000 динара.

Одлукама скупштине аутономне покрајине, скупштине општине, скупштине града или скупштине града Београда, могу се прописати новчане казне само у фиксном износу, и то од минималног до половине највишег фиксног износа прописаног у ставу 2. овог члана.

Изузетно од одредаба става 1. овог члана, за прекршаје из области јавних прихода, јавног информисања, царинског, спољнотрговинског и девизног пословања, животне средине, промета роба и услуга и промета хартијама од вредности законом се могу прописати казне у сразмери са висином причињене штете или неизвршене обавезе, вредности робе или друге ствари која је предмет прекршаја, али не више од двадесетоструког износа тих вредности с тим да не прелази петоструки износ највећих новчаних казни које се могу изрећи по одредби става 1. овог члана.

Као што је већ наглашено, органи овлашћени за доношење прописа о прекршајима могу прописивати само санкције предвиђене ЗОП-ом и у границама које одређује тај закон, с тим да могу прописивати прекршајне санкције само за повреде прописа које они доносе у оквиру своје надлежности утврђене уставом и законом, под условима одређеним ЗОП-ом, као и да ово право не могу пренети на друге органе. Када је реч о новчаним казнама, оне се могу прописати законом и уредбом у распону у оквиру општег минимума и максимума који је прописан ЗОП-ом, а у изузетним случајевима и у фиксном износу, за блаже прекршаје, при чему се такође поштују прекршајним законом утврђене границе.

За разлику од закона и уредбе, за одлуке скупштине аутономне покрајине и скупштине ЈЛС, закон поставља два ограничења. Прво, овим одлукама не може се прописати новчана казна у распону, већ само у фиксном износу и друго, новчане казне у фиксном износу могу се прописати од минималног до половине највишег фиксног износа прописаног за те казне које се могу прописати законом и уредбом (члан 39. став 2. ЗОП).

Сагласно наведеним законским одредбама, одлуком локалне скупштине могу се прописати:

1. новчане казне у фиксном износу, одређеном у оквиру

- од 1000 до 25.000 динара за физичко лице и одговорно лице,
- од 5000 до 75.000 за предузетника и
- од 10.000 до 150.000 динара за правно лице

2. рад у јавном интересу.

Прописану новчану казну изриче инспектор прекршајним налогом издатим у складу са законом, а прописану казну рада у јавном интересу изриче суд.

Одузимање предмета – Чланом 54. ЗОП-а прописано је да се предмети који су употребљени или су били намењени за извршење прекршаја или који су настали извршењем прекршаја могу одузети од учиниоца прекршаја. Предмети који су употребљени или су били намењени за извршење прекршаја су средства и други предмети којима је извршен прекршај (*нпр. возило којим се врши нелегалан превоз људи; роба изложена продаји ван продајној објекта сувојиној пројекта; уређај којим се емитује бука преко пројектираних граничних вредности и др.*), а предмети који су настали извршењем прекршаја су они предмети који су резултат радње прекршаја (*нпр. производ настао недозвољеном производњом или другом делатношћу*).

Ова мера може се извршити под условима прописаним ЗОП-ом и кад није предвиђена прописом којим је одређен прекршај. Посебним законом мера се прописује као могућност или као законска обавеза.

Пример: *Заштитна мера као могућност постоји у Закону о комуналним делатностима (члан 41. став 4) и Закону о заштити животне средине (члан 121), а заштитна мера као законска обавеза у Закону о превозу људи у друмском саобраћају²⁴ (члан 168) и Закону о водама²⁵ (чл. 213 и 214).*

Заштитна мера одузимања предмета усмерена је ка учиниоцу прекршаја, без обзира на то да ли је то лице власник предмета или не, при чему се одузимањем предмета не дира у право трећих лица на накнаду штете од учиниоца.

ЗОП је, у члану 231, уредио привремено одузимање предмета, прописујући да се предмети који могу бити одузети по том закону могу привремено одузети и пре доношења пресуде, у ком случају за то мора постојати посебна судска наредба. Истовремено, закон је дао могућност да се за привремено одузимање предмета могу овластити и службена лица инспекцијских органа, службеници царинске службе и овлашћени полицијски службеници кад у вршењу службене дужности сазнају за прекршај.

Дакле, инспекцијски органи могу привремено одузети предмет када су у вршењу службене дужности сазнали за прекршај и када су прописом о прекршају на то овлашћени.

Пример: *Законом о превозу људи у друмском саобраћају, у члану 149. став 1. тачка 5), пројектирано је овлашћење надлежној инспекцији да привремено одузме људничко возило којим се обавља такси превоз, а које је употребљено за извршење прекршаја или привредној пројекти, до правоснажној окончања прекршајној постојаности, односно постојаности за привредне пројекције и изда појаву о одузимању људничкој возила. У том случају инспекција није дужна да прибавља судску наредбу, али је дужна да изда потврду о одузетим предметима лицу од кога су предмети одузети са тачним означањем одузетих предмета и да о томе неодложно извести суд (модел појаве дај је у прилогу). То чини подношењем суду захтева за покретање прекршајног поступка и потврде о привремено одузетим предметима. Инспекција*

24 „Службени гласник РС”, бр. 68/15, 41/18, 44/18 – др. закон, 83/18, 31/19 и 9/20.

25 „Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18 – др. закон.

је дужна да се стара о чувању тих предмета. У захтеву за покретање прекршајног поступка инспекција предлаже прекршајном суду да одреди заштитну меру одузимања предмета.

Инспекција је дужна да чува привремено одузете предмете, што је скопчано са различитим проблемима практичне природе (недостатак простора за складиштење и чување ствари, уступање предмета на чување другом лицу у прописаном поступку, обезбеђивање средстава у буџету за те намене, обављање материјално-финансијских послова који се односе на предмете и др.), чије решавање је предуслов за реализацију прописаног инспекцијског овлашћења. Осим тога, посебним законима и подзаконским прописима у одређеним областима није ближе уређено чување одузетих предмета.

Истина, Закон о инспекцијском надзору, у члану 24, детаљније уређује питања везана за привремено одузимање предмета, чување и поступање са тим предметима. Тако је дата могућност да се одузети предмети, под законом прописаним условима, могу оставити на чување лицу од кога се привремено одузимају (у ком случају предмете који су остављени на чување инспекција печати, уз упозорење да скидање и повреда службеног печата представља кривично дело), а под одређеним условима привремено одузети предмети могу се продати, односно уништити у складу са законом. Могућност продаје привремено одузетих предмета пре доношења одлуке предвиђена је и чланом 231. став 5. ЗОП-а, па је инспекција у могућности да, када се ради о предметима који су подложни квару или ако њихово чување изискује несразмерне трошкове, затражи да суд одреди да се такви предмети продају.

Ако се прекршајни поступак заврши доношењем осуђујуће пресуде, предмети се могу трајно одузети изрицањем заштитне мере одузимања предмета, а ако се у предметној ствари донесе ослобађајућа пресуда или решење о обустави поступка, предмети, односно новац добијен продајом се, по правилу, враћају. У сваком случају, суд мора да одлучи о заштитној мери. Прекршајни суд који је донео пресуду одредиће да ли ће се одузети предмети уништити, продати или предати заинтересованом органу, односно организацији.

Заштитну меру одузимања предмета извршава орган у чију надлежност спада извршење односно надзор над извршењем прописа по којима је заштитна мера изречена, ако законом није другачије одређено. Дакле, заштитну меру у поступку покренутом на основу захтева за покретање прекршајног поступка од стране инспекције, извршава та инспекција.

Ако учинилац онемогући привремено одузимање предмета или извршење заштитне мере (дакле, пре доношења одлуке и у поступку извршења одлуке) тако што самовољно отуђи или уништи предмет прекршаја или на други начин, посебним решењем суда обавезаће се да плати новчани износ који одговара тржишној вредности тог предмета у тренутку доношења решења.

Ако је пресудом одређено да ће се одузети предмет предати одређеном органу или организацији, тај орган или организација позваће се да преузме предмет, а

ако је одређено да ће се предмет продати, орган у чијем саставу је поступајућа инспекција ће извршити продају у складу са законом који уређује порески поступак (члан 104. Закона о пореском поступку и пореској администрацији)²⁶, ако посебним законом није другачије одређено.²⁷

Потребно је нагласити да извршење заштитне мере сходном применом пореских прописа (продаја предмета путем усменог јавног надметања или непосредном погодбом) представља сложен и захтеван поступак за инспекцију, поготово ако инспекција нема одговарајућу подршку пратећих служби. Пракса је показала да одговор на одређена спорна питања приликом продаје одређене врсте предмета (нпр. возила) не може дати сходна примена пореских прописа (питање пореза, пренос права власништва, намирење трошкова чувања и складиштења и др.), што се, по мишљењу аутора, може решити ближим прописивањем начина и поступка извршења заштитне мере у области у којој је прописана.

Привремено одузимање предмета и изрицање заштитне мере трајног одузимања предмета треба разликовати од ситуације када се, у складу са законом, управном мером предмет не одузима привремено, него се одузима трајно и, по коначности решења донетог у управном поступку, тај предмет се продаје, уступа без накнаде или уништава. У том случају није потребно изрицање заштитне мере одузимања предмета у прекршајном поступку.

Пример: *Законом о њрјовини, у члану 58, њројисано је овлашћење инспекџора да у ујравном њосџујку изрекне меру одузимања робе лицу које заџекне у обављању њрјовине, односно у њријреми робе ради сџављања у њромей, а које није њрјовац у смислу овој закона.*

ЗОП-ом, у члану 312, прописана је обавеза органа који су по том закону дужни да извршавају заштитне мере да о извршењу мере обавесте суд који је ту меру изрекао (*модел обавешџења даџи је у њрилоју*).

* * *

Одузимање имовинске користџи – не представља прекршајну санкцију већ специфичну меру која почива на начелу да нико не може задржати имовинску корист која је прибављена прекршајем. Може се применити према свим учиниоцима прекршаја, а имовинска корист може се одузети од лица које није учинилац прекршаја, али је до ње дошло без накнаде или уз неодговарајућу накнаду, а знало је или је могло знати да је корист прибављена извршењем прекршаја.

26 „Службени гласник РС”, бр. 80/02, 84/02 – исправка, 23/03 – исправка, 70/03, 55/04, 61/05, 85/05 – др. закон, 62/06 – др. закон, 63/06 – исправка др. закона, 61/07, 20/09, 72/09 – др. закон, 53/10, 101/11, 2/2012 – исправка, 93/12, 47/13, 108/13, 68/14, 105/14, 91/15 – аутентично тумачење, 112/15, 15/16, 108/16, 30/18, 95/18, 86/19 и 144/20.

27 Модели аката који се сачињавају у поступању са одузетим предметима доступни су на: <https://inspektor.gov.rs/page/6/%D0%9C%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BB%D0%B8-%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B0>.

6. ЗАСТАРЕЛОСТ

Застарелост представља протек времена услед којег долази до престанка права на прекршајно гоњење и вођење прекршајног поступка, односно услед којег престаје право на извршење прекршајне санкције која је изречена правноснажном одлуком прекршајног суда.

6.1. Застарелост прекршајног гоњења (члан 84. ЗОП-а)

Прекршајни поступак не може се покренути нити водити ако протекне једна година од дана када је прекршај учињен. Реч је о тзв. *релативном року застарелости*.

Наведени једногодишњи рок, односно ток тог рока се може *обуставити* (*мироваћи*) или *прекинути*. Тако, застаревање покретања и вођења прекршајног поступка не тече за време за које се покретање и вођење поступка не може предузети по закону (нпр. недоступност окривљеног, тешка болест због које не може учествовати у поступку, немогућност рада суда услед неке природне непогоде и слично). Реч је о обустави (мировању) рока застарелости. Када престану разлози који су довели до обуставе, рок наставља да тече, а време застарелости које је протекло до наступања обуставе урачунава се у трајање рока застарелости.

До прекида застарелости долази сваком процесном радњом надлежног суда која се предузима ради вођења прекршајног поступка (нпр. доношењем решења о покретању прекршајног поступка) Дејство прекида је другачије него дејство мировања, јер после сваког прекида застаревање почиње поново да тече. У овом случају време које је протекло до прекида не урачунава се у рок застарелости, већ рок изнова тече.

ЗОП је омогућио да се у изузетним случајевима може прописати и дужи релативни рок застарелости, али само за неке врсте прекршаја, и то из области царинског, спољнотрговинског, девизног пословања, јавних прихода и финансија, јавних набавки, промета роба и услуга, животне средине, спречавања корупције и ваздушног саобраћаја, с тим да релативни рок застарелости не може бити дужи од пет година. *Нпр. у члану 70. Закона о њерјовини њројисано је да се њрекршајни њосћујак за њрекршај из члана 69. њој закона (ако физичко лице обавља њрјовину робом/услујом, а није њрјовац, односно њружалац услује у смислу њој закона) не може њокренући нићи водити ако њроћекну њри јодине од дана када је њрекршај учињен.*

ЗОП предвиђа и тзв. *ајсолућни рок застарелости*. Наиме, покретање и вођење прекршајног поступка застарева у сваком случају кад протекне два пута онолико времена колико се по закону тражи за застарелост.

Изложене одредбе сходно се примењују на застарелост покретања и вођења поступка за издавање прекршајног налога.

Почетак рока застарелости покретања и вођења прекршајног поступка везује се за време учињеног прекршаја. Зато је разумевање и одређивање времена учињеног прекршаја од стране инспекције од посебног значаја. У захтеву за покретање прекршајног поступка, односно прекршајном налогу мора се одредити тачно време извршење прекршаја, што, како је већ наглашено у овом водичу, није увек време откривања прекршаја.

„Уколико се прекршај врши нечињењем, а постоји обавеза на чињење у тачно одређеном року, застарелости почиње да тече првој наредној дана по истеку рока за испуњење обавезе. У случају кад чињење није везано за прописани рок, односно када постоји стварна обавеза чињења, даном откривања прекршаја (који је и време извршења прекршаја) почиње да тече рок застарелости прекршајној пожења.“ (Правни став 3. заузећ на другој седници свих судија Вишећ прекршајноћ суда, Београд, 22. 3. 2010).²⁸

6.2. Застарелост извршења прекршајних санкција (члан 85. ЗОП-а)

Изречена казна и заштитна мера не могу се извршити ако је од дана правноснажности пресуде протекла једна година. И у овом случају реч је релативном року застарелости. Као и код застарелости покретања и вођења поступка, могуће је да дође до обуставе или прекида застарелости са истим правним последицама. Извршење казне односно заштитне мере апсолутно застарева протеком две године од дана правноснажности пресуде.

Наведеном законском одредбом није предвиђена сходна примена одредби тог закона на застарелост извршења прекршајног налога, као што је то случај са застарелошћу покретања и вођења поступка за издавање прекршајног налога, али се, према ставу Одељења судске праксе Прекршајног апелационог суда²⁹, „одредба члана 85. став 1. ЗОП-а треба аналоћно примењиваћи и на извршење казни изречених коначним и извршним прекршајним налозима, јер би у сувроћном ова кажњена лица била доведена у неравноћраван положеј у односу на лица којима су казне изречене поравноснажним пресудама”.

28 <http://pkap.sud.rs/prekrsajni-apelacioni-sud-sednica-2010-03-22-ps-lat.html>.

29 <http://pkap.sud.rs/prekrsajni-apelacioni-sud-pitanja-i-odgovori-izvrssenje-lat.html>.

7. ПРЕКРШАЈНИ ПОСТУПАК

7.1. Начела прекршајног поступка

ЗОП-ом су прописана основна начела прекршајног поступка, у која спадају начело законитости, начело законитости у изрицању прекршајних санкција, оптужно начело, начело доказивања, начело помоћи неурој странци, начело економичности прекршајног поступка, начело слободне оцене доказа и начело двостепености прекршајног поступка.

За потребе инспекцијског надзора од посебног значаја су оптужно начело и начело доказивања.

Оптужно начело – Прекршајни поступак покреће се и води на основу захтева овлашћеног органа или оштећеног и прекршајног налога поводом ког је поднет захтев за судско одлучивање. Овим начелом се одваја функција оптуживања од функције суђења. Прекршајни поступак се покреће доношењем решења о покретању поступка, али је претпоставка за његово доношење постојање захтева овлашћеног органа (инспекције) или оштећеног. Поступак се покреће и на иницијативу окривљеног, тј. лица коме је издат прекршајни налог, када поднесе захтев за судско одлучивање, о чему ће бити више речи у делу који се односи на прекршајни налог.

Доказивање – Овим начелом замењено је раније начело истине, које је обавезивало суд да истинито и потпуно утврди чињенице које су важне за доношење законите одлуке и да са једнаком пажњом испита и утврди како чињенице које терете окривљеног тако и оне које му иду у корист. Сада је доказна активност на странкама. Суд не изводи доказе на сопствену иницијативу већ на предлог странака. Странке у поступку су подносилац захтева и окривљени, а њихова обавеза је да прибаве доказе и доставе их суду.

Терет доказивања обележја прекршаја и прекршајне одговорности је на подносиоцу захтева за покретање прекршајног поступка. Подносилац захтева је процесно активан у погледу предлагања и прибављања доказа. Окривљени је такође, као странка у поступку, дужан да прибави доказе чије извођење предлаже.

Само у изузетним случајевима, суд може по службеној дужности прибавити доказе ако окривљени није у стању да то сам учини или је то оправдано из разлога целисходности и ефикасности вођења поступка. Осим тога, суд може извести допунске доказе ако оцени да су изведени докази противуречни или нејасни и да је то неопходно да би се предмет доказивања свестрано расправио.

7.2. Покретање прекршајног поступка

Према законској одредби (члан 167. ЗОП-а) прекршајни поступак се покреће решењем суда на основу:

1. захтева за покретање прекршајног поступка;
2. издатог прекршајног налога поводом ког је поднет захтев за судско одлучивање.

У нашем правном систему не постоји правни институт безначајног прекршаја, односно прекршаја малог значаја, који постоји у неким другим системима. Формалноправно посматрано, за сваки прекршај овлашћени инспекцијски орган подноси захтев за покретање прекршајног поступка, односно издаје прекршајни налог за прекршаје за које је од санкција прописана само новчана казна у фиксном износу, осим изузетака који су предвиђени ЗИН-ом.

Прво, ЗИН је уредио службену саветодавну посету као облик превентивног деловања којим инспекција пружа стручну и саветодавну подршку надзираном субјекту на лицу места. У овој посети, ако уочи пропуст, инспектор не предузима инспекцијске мере, не подноси захтев за покретање прекршајног поступка и не издаје прекршајни налог (осим ако је неопходно да се предузму хитне мере и ако је у питању нерегистровани субјект), већ у року од осам дана након посете сачињава и доставља надзираном субјекту допис који садржи препоруке о томе како да тај пропуст, односно недостатак или неправилност исправи у одређеном року. Тек непоступање по овим препорукама, као и необавештавање инспектора може, у складу са проценом ризика, представљати разлог за покретање инспекцијског надзора.

Друго, према члану 42. ЗИН-а, захтев за покретање прекршајног поступка се неће поднети, односно прекршајни налог се неће издати уколико су кумулативно испуњени законом прописани услови:

- да је надзирани субјект у остављеном року поступио према налогу, односно предлогу инспектора за отклањање незаконитости из члана 27. став 1. тог закона, тј. према налогу односно предлогу који је дат записником о инспекцијском надзору,
- да највиши износ запрећене казне за прекршај не прелази 200.000 динара и није прописана заштитна мера,
- да штетне последице нису наступиле или, када су такве последице наступиле, али их је надзирани субјект отклонио или је штету надокнадио пре почињања поступка инспекцијског надзора, током надзора, а пре изрицања мера на записник или у року из члана 27. став 1. тог закона.

Друга законом прописана ситуација у којој захтев за покретање прекршајног поступка односно прекршајни налог неће бити издат јесте:

- ако надзирани субјект, пре покретања поступка инспекцијског надзора, односно обавештавања о предстојећем инспекцијском надзору, самоиницијативно пријави незаконитост, а за незаконитости код којих је могуће отклонити последицу, поред самопријаве, и отклони последице повреде прописа, односно употреби сва средства која су му на располагању да се те последице отклоне.

Ова одступања инспектор је дужан да образложи у записнику о инспекцијском надзору.

Ова могућност не важи за надзиране субјекте који су поновили прекршај, нити за нерегистроване субјекте. Против њих инспектор увек подноси захтев за покретање прекршајног поступка, односно издаје прекршајни налог.

8. ЗАХТЕВ ЗА ПОКРЕТАЊЕ ПРЕКРШАЈНОГ ПОСТУПКА

Прекршајни поступак се покреће и води на основу захтева. Реч је о правном акту на основу ког суд доноси решење о покретању прекршајног поступка.

Захтев за покретање прекршајног поступка подноси овлашћени орган или оштећени.

Овлашћени органи су органи управе, *овлашћени инспектори*, јавни тужилац и други органи и организације који врше јавна овлашћења у чију надлежност спада непосредно извршење или надзор над извршењем прописа у којима су прекршаји предвиђени.

Органи и организације могу поднети захтев само ако су надлежни за непосредно извршење или надзор над извршењем прописа којима су предвиђени прекршаји. Надлежност органа за спровођење прописа одређује се посебним законом, односно другим прописом којим се прописује прекршај.

Изузетак од овог правила је јавни тужилац, који може поднети захтев за све прекршаје и има предност у прекршајном гоњењу.

Захтев може поднети и оштећени, тј. лице чије је лично или имовинско право повређено или угрожено извршењем прекршаја. Он може поднети захтев увек, осим ако законом није овлашћен искључиво овлашћени орган.

Инспектор, као овлашћено лице, подношењем захтева за покретање прекршајног поступка добија статус подносиоца захтева, а то значи да је на њему терет доказивања обележја прекршаја и прекршајне одговорности. Као подносилац захтева, инспектор постаје странка у поступку и дужан је да се одазове на позив суда.

Садржина захтева – Захтев за покретање прекршајног поступка је строго формални акт и мора испуњавати законом прописану форму како би се по њему могло поступати (*модел захтева за покретање прекршајног поступка даје у прилогу*).

Захтев за покретање прекршајног поступка подноси се писаној форми³⁰ и садржи (члан 181. ЗОП-а):

1. назив и седиште подносиоца захтева односно лично име и адресу лица које подноси захтев;
2. назив суда коме се подноси захтев;
3. основне податке о физичком лицу, предузетнику и одговорном лицу против кога се захтев подноси: лично име, јединствени матични број грађана, занимање, место и адресу становања, место и адресу запослења и држављанство, односно назив и седиште правног лица, као и порески идентификациони број (ПИБ) и матични број, а за предузетника и назив и седиште радње, а за одговорно лице у правном лицу и функцију коју обавља у том правном лицу;
4. чињенични опис радње из које произлази правно обележје прекршаја, време и место извршења прекршаја и друге околности потребне да се прекршај што тачније одреди;

³⁰ Физичко лице у својству оштећеног може поднети захтев за покретање прекршајног поступка надлежном прекршајном суду и усмено на записник.

5. пропис о прекршају који треба применити;
6. предлог о доказима које треба извести, уз означање личних имена и адреса сведока, списе које треба прочитати и предмете који служе као доказ;
7. податке о томе да ли је покренут кривични поступак или поступак за привредни преступ за дело које обухвата обележја прекршаја који је предмет захтева;
8. потпис службеног лица, односно оштећеног као подносиоца захтева и печат овлашћеног органа који подноси захтев.

Ако су доступни, у захтеву ће се навести и следећи подаци о лицу против ког се захтев подноси: место и датум рођења, број телефона, имејл-адреса, број телефона на радном месту, бројеви пословних рачуна правног лица и предузетника.

Уредности захтева – Захтев за покретање прекршајног поступка подноси се у онолико примерака колико има окривљених, укључујући и један примерак за суд. Ако захтев не садржи све прописане податке, суд ће затражити од подносиоца захтева да га у одређеном року допуни односно уреди (према закону, рок не може бити дужи од 15 дана), а ако подносилац захтева не отклони недостатке у одређеном року, сматраће се да је одустао од захтева и захтев ће се решењем одбацити као неуредан.

Инспектор је дужан да у остављеном року уреди захтев на начин како је то наложио суд, при чему треба имати у виду да се захтев не може уредити поднеском, већ исправљени подаци морају бити унети у захтев сачињен у прописаној форми и садржини, практично сачињавањем новог уређеног захтева.

Ако не одбаци захтев као неуредан, суд приступа *исцрпљивању услова за покретање постојећег предмета*. У том смислу, суд може доставити списе предмета надлежном суду, ако је у захтеву означено да је поводом истог догађаја покренут кривични поступак или поступак за привредни преступ, о чему обавештава подносиоца захтева.

Одбацавање захтева – О захтеву за покретање прекршајног поступка одлучује надлежни прекршајни суд, проверавајући да ли су испуњени законски услови за његово покретање. Ове услове суд проверава на основу самог захтева и из доказа које приложи подносилац захтева. Суд испитује: да ли је радња описана у захтеву прекршај, да ли постоје основи који искључују одговорност за прекршај окривљеног, да ли је наступила застарелост за покретање прекршајног поступка, да ли је захтев поднео неовлашћени орган, односно неовлашћено лице, стварну надлежност суда, да ли је у питању правноснажно решена ствар и др.

Ако суд утврди да не постоје услови за покретање прекршајног поступка, донеће решење којим одбацује захтев за покретање поступка. Важно је знати да против овог решења подносилац захтева за покретање поступка има право жалбе у року од осам дана од дана достављања решења. Када суд одбаци захтев, подносилац може накнадно поновити подношење захтева, под условом да није наступила застарелост. Ово стога што се решење о одбацавању захтева не може сматрати одлуком којом је ствар правноснажно решена, јер прекршајни поступак није ни започео.

Решење о покретању прекршајног поступка – Ако суд не одбаци захтев за покретање прекршајног поступка, донеће решење о покретању прекршајног поступка, против којег није дозвољена жалба.

Поступак се води само у погледу оног прекршаја и против оног окривљеног на које се односи решење о покретању прекршајног поступка, осим у случају из члана 247. став 4. овог закона (поступак против правног следбеника правног лица). Суд није везан за правну квалификацију дату у захтеву за покретање прекршајног поступка, односно у решењу о покретању прекршајног поступка.

Најчешћи недостаци у захтевима за покретање прекршајног поступка – Примедбе прекршајних судова на захтеве за покретање прекршајног поступка које подносе инспекције су следеће:

- захтеви се често сачињавају на унапред припремљеним обрасцима – формуларима који нису сачињени у складу са законом, због чега су или непотпуни или садрже оно што није потребно (сувишне одредбе се не прецртавају), што захтев чини неуредним;
- захтеви не садрже све елементе које је ЗОП прописао као обавезне елементе, што изискује да се захтев на тражење суда допуни, а када то инспекција не учини у остављеном року, што се такође дешава, захтев се одбацује;
- у делу који се односи на чињенични опис прекршаја захтеви су обимни у опису небитних чињеница, а шутири о опису битних, те из чињеничног описа радње не произлази правно обележје прекршаја или време и место и извршења прекршаја нису у захтеву прецизирани;
- неблагоприятно подношење захтева за покретање прекршајног поступка, што доводи до застарелости покретања и вођења поступка;
- подношење захтева против одговорног лица понекад се врши само на основу података из АПР, без увида у нормативна акта правног лица и без узимања изјаве тог лица, а што би могло да укаже на то да постоји одговорност другог одговорног лица у правном лицу;
- у захтеву нема предлога за извођење доказа или су они некавалитетни;
- нечитки записници и др.

С тим у вези, потребно је нагласити следеће:

Када је реч о *обавезним подацима о окривљеним лицима*, закон их је таксативно набројао и они се морају унети у захтев. Чест проблем у инспекцијском надзору је прибављање свих података о починиоцу (занимање, адреса запослења, држављанство), али, иако се ради о обавезним елементима, судови у пракси не сматрају такав поднесак неуредним, ако те податке под датим околностима није било могуће установити, а на основу других података је извршена правилна идентификација окривљеног.³¹

³¹ Мрвић П. Н., (2014), *Коментар новој Закону о прекршајима са специјалним прилогом*, Београд: Параграф, стр. 130.

Податке о надзираним субјектима инспектор прибавља по службеној дужности у складу са одговарајућим одредбама ЗУП-а и ЗИН-а, као и од самих надзираних субјеката применом овлашћења из члана 21 ЗИН-а.

Захтевом се опредељује одговорно лице у правном лицу. Као што је наглашено, као одговорно лице у правном лицу ЗОП одређује лице коме су у правном лицу поверени одређени послови који се односе на управљање или процес рада. Стога, одговорно лице у смислу прекршајне одговорности не мора да буде законски заступник правног лица уписан у АПР. За казнену одговорност од значаја је да је лице на основу одређеног акта (оснивачки акт, статут, правилник о организацији и систематизацији послова, решење и др.) одговорно за управљање или процес рада у оквиру ког је настала повреда прописа која има обележје прекршаја.

Чињенични опис прекршаја мора да садржи тачно одређену противправност за коју се окривљени терети. При опису прекршаја треба користити јасне и прецизне формулације које су у складу са правном квалификацијом прекршаја. Чињенични опис мора да садржи податке о томе ко је, где и када учинио одређену радњу или пропустио дужну радњу као и друге околности под којима је радња прекршаја извршена и не може се заменити правном квалификацијом прекршаја. Описана радња мора бити таква да из ње произлазе сва битна обележја прекршаја, одређена прописом о прекршају.

ПРИМЕР

Чланом 168. став 2. Закона о превозу путника у друмском саобраћају прописано је да ће се новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара казниће физичко лице за прекршај из става 1. тачка 13) овог члана, тј. ако обавља такси превоз, а нема одобрење за обављање такси превоза (члан 87. став 1). Дакле, прекршајна одредба је везана за одговарајућу диспозитивну норму члана 87. став 1. наведеног закона, која гласи: „Такси превоз обавља се на основу решења о одобравању такси превоза (у даљем тексту: одобрење) које издаје општинска, односно градска управа, односно управа надлежна за послове саобраћаја, у оквиру дозвољеног броја такси возила који је утврђен актом из члана 94. став 4. овог закона“. За доказивање обележја овог прекршаја није довољно само утврђивање чињенице да ли надзирани субјект поседује одобрење надлежног органа или не, већ иррелевантно, да ли тај превоз има обележја такси превоза. За одговор на ово питање меродавна је дефиниција такси превоза даћа у члану 2. наведеног закона, према којој је такси превоз јавни превоз (превоз који је под једнаким условима доступан свим корисницима превозних услуга и за који се најлажује услуга превоза), зајим такси превоз је превоз који се обавља путничким возилом и за који се обрачунава накнада таксиметром. За постојање овог прекршаја потребно је утврдити: 1) ко је, када и где вршио превоз, којим возилом са подацима о возилу (врста, марка, рејстарске ознаке, власништво над возилом); зајим, 2) чињенице које доказују да превоз који је вршен има обележја такси превоза (доступан неодређеном броју лица, нпр. исцртањем кровне ознаке, нуђење услуге лично или разним видовима олашавања; 3) да се услуга превоза најлажује (таксиметар у возилу или сведочење путника зашеченоу у возилу или на други начин) и 4) да надзирани субјект за обављање такси превоза не поседује одобрење у смислу члана 87. став 1. овог закона, тј. да нема одобрење које издаје општинска, односно градска управа, односно управа надлежна за послове саобраћаја.

Приликом утврђивања ове чињенице, иакође треба водити рачуна о томе да за овај прекршај није довољно да лице зашечено у обављању превоза нема одобрење надлежној органи ЈЛС на чијој територији је зашечено да обавља превоз, већ да нема одобрење ни друге општинске, односно градске управе, односно управе надлежне за послове саобраћаја, (у сувојини, радило би се о другом прекршају, тј. обављању такси превоза на територији ЈЛС за коју нема одобрење).

*

Саслано изложеном, чињенични опис овог прекршаја би могао да гласи: ... зашто што је: дана..., на релацији од ... до ... обављао такси превоз њиховим возилом марке ..., реидентификационе ознаке ..., које је у власништву ..., при чему је у возилу уграђен таксиметар, и/или на возилу истакнуто табла са бројем ... и/или са бројем у возилу ... и услују превоза најлакше ..., а не поседује одобрење за обављање такси превоза које издаје општинска, односно градска управа, односно управа надлежна за послове саобраћаја.

У пракси имамо ситуације да је биће прекршаја одређено тако што законска одредба упућује на *незаконски акт*, у у том случају се мора водити рачуна о томе да се у захтеву, односно у прекршајном налогу у биће прекршаја унесу елементи, тј. обележја која су обухваћена и подзаконским актом. (**Пример:** Чланом 208в Закона о планирању и изградњи прописана је санкција за прекршај одговорној пројекцији која је израдио и потписао технички документ или је потврдио тај документ у вези са техничком контролом, сувојини одредбама овог закона и незаконским актима донетим на основу закона).

С обзиром на то да је у складу са ЗОП-ом терет *доказивања прекршаја* на овлашћеним подносиоцима захтева за покретање прекршајног поступка – инспекторима, у захтеву обавезно треба предложити доказе којима се потврђује чињенични опис прекршаја (исправе – првенствено записник о инспекцијском надзору, сведоке са потпуним подацима о њиховој адреси, списе које треба прочитати и навођење предмета који служе као доказ и друго). Важно је доказе предложити одмах у захтеву како би се избегло одуговлачење поступка и наступање застарелости. Квалитет предложених доказа зависи од тога како је, односно да ли је правилно спроведен инспекцијски надзор. У прекршајном поступку који се покреће на основу захтева који подноси инспектор, кључни доказ је записник о инспекцијском надзору. Уколико је записник са актима који су његов саставни део (контролна листа, потврда о одузетим предметима и др.) састављен у свему према одговарајућим одредбама ЗУП-а и ЗИН-а, а при том је разумљив и читак, то је и предложени доказ квалитетнији.

С обзиром на *рокове засијарелости*, о којима је већ било речи, захтев за покретање прекршајног поступка треба поднети што пре након учињеног прекршаја, а допуну захтева по налогу суда треба сачинити у остављеном року. Дешава се да се због наступања релативне застарелости захтев одбаци и када је поднет благовремено, уколико суд у року од годину дана не донесе решење о покретању поступка.

У том смислу је и став у Решењу Прекршајног апелационог суда Прж 3637/2020 од 20. 2. 2020. године:

„С обзиром на то да је од дана учињеној прекршаја до дана пријема предмета у рад ког послодаваца судије прошло више од једину дана, прекршајни послодавац се због засијарелости не може покренути, те су без значаја жалбени наводи да је захтев за прекршајне прекршајне послодаваца благовремено поднео, с обзиром на то да послодавац по том захтеву није благовремено покренуо.“

Споразум о признању прекршаја – ЗОП уређује споразум о признању прекршаја у чл. 233–238. Закључивање споразума о признању прекршаја је могуће у погледу свих прекршаја осим оних који су предмет прекршајног налога, тачније оних за које је предвиђена новчана казна у фиксном износу. Услов за закључење овог споразума за прекршаје из области инспекцијског надзора је, дакле, да је надлежни суд покренуо прекршајни поступак по захтеву инспекције, односно инспектора, као овлашћеног подносиоца захтева за покретање прекршајног поступка.

Споразум о признању прекршаја закључују овлашћени подносилац захтева за покретање прекршајног поступка и окривљени, а поступак закључивања споразума о признању прекршаја покреће се подношењем усменог или писаног предлога за закључивање споразума. Предлог могу поднети обе стране, тј. и овлашћени подносилац захтева окривљеном или његовом браниоцу, и окривљени или његов бранилац овлашћеном подносиоцу захтева, све до доношења првостепене одлуке суда.³²

Закључење споразума је у интересу окривљеног јер се он кажњава блаже него у редовном прекршајном поступку, али не испод минимума прописаног законом. У том смислу, странке споразумом не могу предложити казну испод 5000 динара за физичко или одговорно лице, 50.000 динара за правно лице односно 10.000 динара за предузетника. Споразумом се странке могу договорити и око (не)изрицања других прекршајних санкција, на пример, да се не изрекне заштитна мера прописана за прекршај за који се окривљени терети или да се она изрекне у мањем обиму.

Споразум мора да садржи: опис прекршаја који се окривљеном ставља на терет; признање окривљеног да је учинио прекршај; споразум о врсти и висини казне, односно о другим прекршајним санкцијама; изјаву овлашћеног подносиоца о одустајању од прекршајног гоњења за прекршаје који нису обухваћени споразумом; споразум о трошковима прекршајног поступка, о одузимању имовинске користи прибављене прекршајем, о повраћају предмета прекршаја и о имовинскоправном захтеву, уколико је поднет; изјаву о одрицању странака и браниоца од права на жалбу против одлуке суда донете на основу прихватања споразума о признању; потпис странака и браниоца.

Закључени споразум о признању прекршаја доставља се суду, који је овлашћен да донесе одлуку о њему и да га одбаци, усвоји или одбије. У својој пресуди суд ће

³² Модели предлога за закључивање споразума о признању прекршаја доступни су на: <https://inspektor.gov.rs/page/6/%D0%9C%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BB%D0%B8-%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B0>.

окривљеног огласити одговорним и изрећи му казну, односно другу прекршајну санкцију и одлучити о осталим питањима предвиђеним у споразуму о признању.

У прекршајним поступцима који се покрећу и воде по захтевима за покретање прекршајног поступка које подносе локални инспектори још није нашла примену употреба споразума о признању прекршаја. Ово је разумљиво с обзиром на то да су за примену овог института инспекторима потребне смернице у погледу критеријума за одређивање прекршаја који могу бити предмет споразума и других питања везаних за његову примену.³³

³³ Видети до сада усвојене Смернице за примену споразума о признању прекршаја у одређеним областима инспекцијског надзора на: <https://inspektor.gov.rs/page/8/%D0%A1%D0%BC%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B5>.

9. ПРЕКРШАЈНИ НАЛОГ

9.1. Појам и правна природа прекршајног налога

Новина Закона о прекршајима је увођење у правни систем Републике Србије прекршајног налога, који представља нов правни институт којим је појединостављено процесуирање блажих прекршаја уз значајно смањење трошкова за државне огране и који омогућава да се што већи број прекршаја заврши признањем окривљеног без вођења судског поступка. Када је реч о правној природи прекршајног налога, постоје два различита мишљења, која у примени прекршајног налога условљавају различито поступање локалних инспекција, о чему ће касније бити речи.³⁴

Наиме, од 1. марта 2014. године, када је почела примена сада важећег Закона о прекршајима, овлашћени орган, односно овлашћено лице, под законом прописаним условима, издаје прекршајни налог уколико је прекршај из његове надлежности. Који је орган, односно овлашћено лице надлежно и овлашћено за издавање прекршајног налога, утврђено је законом, подзаконским актом и локалном одлуком којом се одређена радња квалификује као прекршај (органи државне управе, јавни тужилац, органи локалне самоуправе, овлашћени инспектори и други органи и организације који врше јавна овлашћења).

Прекршајни налог је ефикасно средство убрзања прекршајног поступка и може се рећи да посебност поступка за издавање прекршајног налога представља понуду

³⁴ Тако, Проф. др Наташа Мрвић-Петровић сматра да „Налог се издаје у оквиру предузимања управних аката и управних радњи из редовне надлежности органа или организација са јавним овлашћењима, односно у управном поступку, без обзира што су појединости у вези издавања, садржине налога и његовог достављања регулисане Законом о прекршајима” (Коментар новог Закона о прекршајима, *Правни инструктор*, Београд, 2014, стр. 118) и „код издавања прекршајног налога ради се о административном поступку, због повезаности са могућим каснијим судским прекршајним поступком процедура издавања прекршајног налога регулисана је Законом о прекршајима... Измена је у складу са правном природом налога, који представља управни, а не судски акт” (проф. др Наташа Мрвић-Петровић, „Објашњења и регистар појмова” у: *Закон о прекршајима према стицању законодавства од 8. децембра 2016. године*, ЈП „Службени гласник”, Београд, 2019, стр. 30). Милан Мариновић, бивши председник Прекршајног суда у Београду, истиче: „Појам прекршајног налога се може посматрати двојако: у ужем смислу, као једно писмено чија је садржина прописана законом и које учиниоцу прекршаја за који је од санкција прописана само новчана казна у фиксном износу издаје овлашћено лице или овлашћени орган у закону прописаној процедури; или, у ширем смислу, као институт прекршајног права који у себи, поред прекршајног налога у ужем смислу, обухвата и услове за издавање прекршајног налога, поступак издавања прекршајног налога, достављање прекршајног налога и поступак по захтеву за судско одлучивање (Милан Мариновић, „Прекршајни налог” у: *Нова решења за унапређење ефикасности прекршајног поступка*, Програм обуке за судије за прекршаје, USAID; Правосудна академија, Београд 2013, стр. 61).

овлашћеног издаваоца прекршајног налога учиниоцу прекршаја да прихвати одговорност за прекршај и прекршајним налогом изречену новчану казну плати у складу са законом, без спровођења поступка пред прекршајним судом, или да окривљени не прихвати одговорност за прекршај и да поднесе прекршајном суду захтев за судско одлучивање. Другим речима, прекршајни налог „садржи погодност за учиниоца прекршаја да се плаћањем половине изречене новчане казне у прописаном року ослободи плаћања преосталог дела новчане казне, што ће у већој мери повећати добровољно плаћање казни... Осим тога, са почетком примене прекршајног налога у систем казненог права први пут ће бити уведена једна нова ситуација у односу на пасивно понашање учиниоца прекршаја којем је издат прекршајни налог: могућност да прекршајни налог постане коначан и извршан по протеку законом прописаног рока од осам дана од дана његовог пријема, што ће резултирати извршењем налога од стране судова, а без претходно вођеног прекршајног поступка.”³⁵

9.2. Издавање прекршајног налога

Одредбе о прекршајном налогу су систематизоване у глави XX ЗОП-а, у чл. 167–178. Њима су уређена правила која се односе на услове за покретање, издавање, начин издавања, садржину прекршајног налога, поуке и упозорења, достављање и поступак по захтеву за судско одлучивање. Питања везана за прекршајни налог уређује још неколико чланова и у другим деловима, односно главама овог закона (члан 1, члан 40. став 1, члан 87. став 2, члан 88, члан 233. став 4, члан 307. став 3, члан 314, члан 315. став 1, чл. 327, 328, 331–334).

Услови за издавање прекршајног налога – Одредбама члана 168. ЗОП-а одређено је:

- да се прекршајни налог издаје када је за прекршај законом или другим прописом од прекршајних санкција предвиђена само новчана казна у фиксном износу;
- да се за прекршаје за које је предвиђена само новчана казна у фиксном износу не може поднети захтев за покретање прекршајног поступка, већ се мора издати прекршајни налог;
- да се за сваког учиниоца прекршаја издаје посебан прекршајни налог, што значи да је у случају да постоје два или више учинилаца прекршаја, а који су међусобно повезани (нпр. саизвршилаштво, правно и одговорно лице), инспектор дужан да сваком учиниоцу прекршаја изда посебан прекршајни налог;
- да се прекршајни налог не може издати малолетнику, што значи да, ако је малолетно лице учинило прекршај за који је прописана само казна у фиксном износу, не може му се издати прекршајни налог, већ се подноси захтев за покретање прекршајног поступка.

³⁵ Мрвић-Петровић, Н., *Материјално-правне одредбе Закона о прекршајима, Примена нових одредаба у Закону о прекршајима*, Правосудна академија и USAID, Србија, Београд, 2013, стр. 9.

Ако по ЗОП-у нема услова за издавање прекршајног налога у односу на правно или одговорно лице, против оба лица биће поднет захтев за покретање прекршајног поступка. У прописивању ове одредбе имала се у виду законска обавеза да се према правном лицу и одговорном лицу у правном лицу води јединствени поступак.

Прекршајни налог се може издати физичком лицу, одговорном лицу (у правном лицу), предузетнику и правном лицу.

Начин ошкривања прекршаја – Одредбама члана 169. ЗОП-а таксативно су побројани сви начини на које се може открити прекршај чијем учиниоцу се издаје прекршајни налог.

Инспектор ће издати прекршајни налог уколико је прекршај из своје надлежности открит на један од следећих начина:

1. непосредним опажањем приликом контроле, надзора и прегледа, као и увидом у службену евиденцију надлежног органа;
2. увидом у податке који су добијени уз помоћ уређаја за надзор или мерење;
3. приликом инспекцијског или другог надзора прегледом документације, просторија и робе или на други законом прописан начин.

Садржина, форма и начин поштовања прекршајног налога – Садржина прекршајног налога прописана је одредбама члана 170. ЗОП-а, а његова форма Правилником о обрасцу прекршајног налога³⁶. (*Прилагоден образац прекршајног налога даје у прилогу.*)

Прекршајни налог се издаје у писаној форми на штампаном обрасцу који је прописан и чији су изглед и садржина приказани у прилогу Правилника о обрасцу прекршајног налога. Важно је нагласити, јер се то углавном превиди, да су тим правилником прописана два обрасца прекршајног налога – један општи и други који је образац за прекршаје учињене моторним возилом у саобраћају, који ће користити саобраћајна полиција, али га могу користити и локални саобраћајни и комунални инспектори, на пример, за прекршаје везане за обављање такси делатности, недозвољено паркирање и друго.

Обрасци прекршајног налога се штампају у блоковима на формату А4 тако да су у штампани примерак унети садржаји из члана 170. став 1. тач. 1–3. Закона о прекршајима, и то: назив – прекршајни налог, назив овлашћеног органа који га издаје, као и идентификациони број прекршајног налога који је одређен од стране овлашћеног органа. Прекршајни налог се израђује, односно штампа у три карбонизована примерка (оригинал и две копије). Поједине јединице локалне самоуправе, као додатни део прекршајног налога штампају налог за уплату (општа уплатница), на коме су одштампани подаци потребни за извршење уплате. Налог за уплату не попуњава локални инспектор који издаје прекршајни налог.

³⁶ „Службени гласник РС”, број 13/14.

Прекршајни налог, односно образац прекршајног налога треба попуњавати штампаним словима (или бројевима), која морају бити читко исписана.

Тако у штампаном обрасцу треба исписати следеће:

- лично име и својство службеног лица које га је издало (члан 170. став 1. тачка 4);
- датум издавања и датум уручења (члан 170. став 1. тачка 5).

Следећи подаци који се уносе у прекршајни налог зависе од тога ком лицу се издаје:

- Ако је учинилац прекршаја *физичко лице*:
 - треба исписати име и презиме физичког лица учиниоца прекршаја, држављанство, јединствени матични број (ЈМБГ), његову адресу пребивалишта (место – град, општина, улица и број), односно боравишта, заокружити или подвући из којег документа су узети подаци о том лицу и уписати број документа и назив органа који га је издао.

Ово су обавезни елементи, а, уколико постоји могућност, уписују се подаци о запослењу, назив и адреса послодавца и, уз пристанак учиниоца прекршаја, број његовог телефона и имејл-адреса.
- Ако је учинилац прекршаја *йредузетйник* (трговинске радње, занатске радње, угоститељски објекти и сл.):
 - треба исписати име и презиме физичког лица које је власник те радње, држављанство, јединствени матични број (ЈМБГ), његову адресу пребивалишта (место – град, општина, улица и број), односно боравишта, заокружити или подвући из којег документа су узети подаци о том лицу и уписати број документа и назив органа који га је издао, а на основу увида у Регистар Агенције за привредне регистре (АПР) уписује се пуно пословно име, односно назив радње, седиште радње (адреса), ПИБ и матични број.
- Ако је учинилац прекршаја *йравно лице*:
 - исписује се назив правног лица против ког се издаје прекршајни налог, ПИБ, матични број, седиште у месту, град/општина, улица и број, а на основу увида у Регистар Агенције за привредне регистре (АПР) уписује се и пуно пословно име;
 - а за *ођворно лице у йравном лицу* – исписују се име и презиме физичког лица, држављанство, јединствени матични број (ЈМБГ), његова адреса пребивалишта (место – град, општина, улица и број), односно боравишта, а заокружује или подвлачи из којег документа су узети подаци о том лицу и уписује број документа и назив органа који је тај документ издао, и наводе се подаци о запослењу, назив и адреса послодавца и функција коју обавља у том правном лицу.

Прекршајни налог се обавезно издаје и за правно лице и за одговорно лице.

- У делу прекршајног налога који је означен као „*Чињенични опис*” уписују се дан, месец и година када је учињен прекршај, време када је констатован (откривен) прекршај (дан, час, минут), место извршења прекршаја са тачним назначењем локације (улица, кућни број, место, општина), затим се јасно и прецизно описује радња прекршаја (опис незаконитих радњи), која мора бити таква да из ње произлазе сва битна обележја прекршаја, одређена прописом о прекршају.
- Уколико је прекршај откривен и прекршајни налог се сачињава и издаје на лицу места, у делу „*Прекршај је откривен*” треба заокружити, односно исписати а) *нејосредним ојажанњем*, а када се сачињава и издаје накнадно (нпр. у службеним просторијама инспекције) заокружити, односно исписати б) *увидом у документацију*.
- У делу прекршајног налога који је означен као „*Докази*” треба написати нпр. записник, службена белешка, фотодокументација, сведок/сведоци (*назначити само име и презиме, без осталих личних података*), а у записник треба уписати све податке о сведоку/сведоцима и уложити у предмет).
- У делу прекршајног налога који је означен као „*Прилози*” треба унети прилоге за сваки конкретан случај.
- У делу прекршајног налога који је означен као „*Чиме је учињен прекршај из члана __ став __ тачка __*” потребно је уписати казнену одредбу прописа којим је прописан прекршај (закон, уредба, одлука) и назив тог прописа уз навођење службеног гласила у којем је пропис објављен и свих бројева гласила у којима је објављена измена и/или допуна тог прописа.
- У наставку речи „*за који се изриче новчана казна у износу од*” уписује се износ прописане казне за конкретан случај (*нпр. = 5.000,00 динара (РСД)*).
- У делу прекршајног налога који се односи на *податке од значаја за улагање изречене казне*, потребно је унети податке о томе у корист ког буџета се врши уплата, уплатни рачун и позив на број.

Рачуни за улагање новчаних казни по прекршајном налогу и казни изречених у управном поступку одређени су Правилником о условима и начину вођења рачуна за уплату јавних прихода и распоред средстава са тих рачуна³⁷ (Прилог 6. уз Правилник). Истим правилником, у члану 13, дефинисана је структура елемента **позив на број одобрења** код уплате новчаних казни по прекршајном налогу и казни изречених у управном поступку.

Структура елемента позив на број одобрења код уплате новчаних казни по прекршајном налогу и казни изречених у управном поступку састоји се из шест делова, и то су:

1. двоцифрени контролни број по моделу 97;
2. троцифрени број општине, града, аутономне покрајине или Републике из колоне 3 Прилога 3 Правилника;

³⁷ „Службени гласник РС”, бр. 16/16, 49/16, 107/16, 46/17, 114/17, 36/18, 44/18 – др. закон, 104/18, 14/19, 33/19, 151/20 и 19/21.

3. петоцифрени јединствени број корисника јавних средстава (ЈБ-КЈС) – број је одређен Правилником о списку корисника јавних средстава³⁸;
4. двоцифрени број подносиоца захтева који ближе одређује организациону јединицу корисника јавних средстава;
5. једноцифрени број године;
6. шестозифрени серијски број прекршајног налога.

Први корак је дефинисање дела позива на број применом елемената из тач. 2) до 6), наведеног члана 13. Правилника, а потом се израчунава контролни број (део позива на број описан у тачки 1) истог члана). *На пример, след бројева из тач. 2) до 6) је: 120-12590-10-1-23001 (бројеви су импровизовани). Да би смо израчунали позив на број оиварамо сајш „Секос ин“, сшрану – „контролни број“ – <http://www.cekos.rs/kontrolni-broj-izracunavanje-po-modulu-97> и унесемо добијени низ бројева и одаберемо „mod97“. У десном пољу добијемо контролни број (у овом примеру то је број 91). Позив на број по моделу 97 у овом примеру је 91-120 -12590-10-1-23001.*

- У делу прекршајног налога који је означен као „*Да ли се поводом истог прекршаја издаје другом лицу прекршајни налог*“, уколико се прекршајни налог издаје физичком лицу или предузетнику, треба заокружити НЕ, а уколико се издаје правном и одговорном лицу треба заокружити ДА. Ако се назначи да се издаје другом лицу, у делу „*Број налога*“ треба уписати број тог другог прекршајног налога, чиме се прави веза између њих.
- Уколико се налог уручује лично, присутном лицу, тј. на лицу места треба назначити ДА и читко уписати *датуум уручења*.
- У делу „*Забелешка службеног лица*“, за разлику од записника о извршеном надзору, инспектор не може да уписује примедбе лица против ког се издаје прекршајни налог, већ се у складу са одредбама члана 172. ЗОП-а, уписују две ситуације:
 - ако је присутно лице против кога се издаје прекршајни налог одбило да прими прекршајни налог, инспектор ће га упозорити на последице одбијања пријема, унети у налог забелешку о одбијању пријема, дан и час када је пријем одбијен, након чега се сматра да је прекршајни налог уручен, и
 - констатацију да је учинилац прекршаја изјавио да ће захтевати судско одлучивање о прекршајном налогу, уз претходну назнаку датума, времена и назива прекршајног суда који ће претрес одржати; овде је потребно нагласити да „заказивање претреса на лицу места захтева директну комуникацију између издаваоца налога и прекршајног суда, што је по правилу реткост у пракси, тако да ће у највећем броју случајева издавалац налога само информисати лице како да захтева судско одлучивање.“³⁹

38 „Службени гласник РС”, број 160/20.

39 Наташа Делић, Вања Бајовић, *Приручник за прекршајно право*, ЈП „Службени гласник”, Београд 2018, стр. 233.

- У делу који је означен као место за *поштом / поштом и печатом лица поштом која је издати прекршајни налози* – својеручним потписом присутно лице потврђује пријем–преузимање прекршајног налога, при чему привредна друштва и предузетници, у складу са чланом 25. Закона о привредним друштвима, немају обавезу стављања печата на својим пословним документима, нити инспектор може од њих захтевати стављање печата на прекршајни налог.
- Место за *поштом службеног лица и печатом овлашћеног органа* – локални инспектор који издаје прекршајни налог, својеручним потписом потврђује наведену радњу, а у пракси највећи број надлежних организационих јединица задужује локалне инспекторе са блоковима прекршајних налога на којима је отиснут печат овлашћеног органа јединице локалне самоуправе. У сваком случају, прекршајни суд, уколико се поднесе захтев за судско одлучивање, неће одбацити прекршајни налог без отиска печата овлашћеног органа већ ће за такав прекршајни налог тражити његово уређивање.

ПИТАЊЕ

Питање⁴⁰: Како поступити по поднетим захтевима за судско одлучивање о издатим прекршајним налозима који нису оверени печатом органа који их је издао и да ли је потребно прекршајне налоге вратити на уређење, имајући у виду одредбе члана 176. став 4. Закона о прекршајима, или се такви прекршајни налози могу одбацити без тражења издаваоца прекршајног налога да исти уреди?

Одговор: Када је суду поднет захтев за судско одлучивање о издатом прекршајном налогу који није оверен печатом органа који га је издао, суд ће пре доношења решења о покретању поступка такав прекршајни налог вратити на уређење органу који га је издао, у складу са чланом 176. став 4. Закона о прекршајима.

Ако овлашћени орган у остављеном року не поступи по захтеву суда и не отклони недостатак, суд ће сходном применом члана 182. став 3. Закона о прекршајима на чију примену упућује члан 176. став 5. истог закона, решењем одбацити захтев за судско одлучивање поднет по прекршајном налогу (уз навођење назива овлашћеног органа који га је издао, идентификационог броја и датума издавања), а у ставу 2. констатовати да се наведени прекршајни налог неће извршити (уз препоруку да у списима предмета треба задржати фотокопију прекршајног налога како би се могла донети одлука).

(16. 03. 2017. године)

Уколико је прекршај учињен моторним возилом у саобраћају, у прекршајни налог је потребно исписати и регистарски број возила и број саобраћајне дозволе, као и број возачке дозволе возача, уколико је познат.

⁴⁰ Питања и одговори одељења судске праксе Прекршајног апелационог суда на постављена питања, прекршајни поступак, <http://pkap.sud.rs/prekrhajni-apelacioni-sud-pitanja-i-odgovori-prekrhajni-postupak-lat.html>.

Овде треба још једном нагласити да правилно попуњен образац прекршајног налога треба да садржи читке, јасне и потпуне податке, да је потребно водити рачуна да на копијама прекршајног налога буду видљиви исписани подаци, а посебно ако се има у виду чињеница да од правилног попуњавања обрасца прекршајног налога зависи даље поступање и одлука прекршајног суда уколико се поднесе захтев за судско одлучивање. Од тога да ли је прекршајни налог правилно и читко попуњен, зависиће и поступање прекршајног суда приликом извршења, односно наплате неплаћене новчане казне по издатом прекршајном налогу.

ПРИМЕР

НЕПРЕЦИЗАН ПРЕКРШАЈНИ НАЛОГ – члан 250. став 1. тачка 1. Закона о прекршајима⁴¹

- Суд је исправно ослободио одговорности окривљеног јер прекршајни налог, донет као захтев за судско одлучивање, није садржао прецизан чињенични опис радње из које произлази правно обележје прекршаја

Из образложења:

„Одредбом члана 23. Одлуке о комуналном реду прописано је да је, у циљу заштите поворшина од јавне намене, забрањено ометање коришћења улице или другог општинског пута заустављањем, паркирањем или остављањем возила нарочито на делу шпоара који није обележен за паркирање, односно на паркиралишту изван граница обележених паркин места, у пешачкој зони, тргу, пјачеји, зони усјореној саобраћаја, осим на обележеним местима за паркирање, пешачком прелазу, бицикличичкој стазу, месту на коме би онемогућио или отежао пролаз другом возилу ради паркирања или излаза возила са паркиралишта, колском улазу, односно излазу из зграде или дворишта или слично.

У ставу другом истој члана прописано је да је за радње из става 1. одговорно лице које је радњу извршило, односно власник возила или ствари, ако лице које је радњу извршило није зашечено у вршењу радње.

Будући да чињенични опис прекршаја, за који је окривљено правно лице ослобођено одговорности дају у изреци побијане пресуде, који одговара чињеничном опису наведеном у прекршајном налогу, не садржи битне елементе прекршаја из члана 64б Одлуке о комуналном реду, јер нису описане радње које је предузело правно лице, ниши из чињеничног описа произилази повезаност правног лица циљираним чињеничним описом, другостејени суд је поводом жалбе Градске управе града Београда, Секретаријата за послове комуналне полиције, Сектора за нормативно-правне послове и праћење прекршајног налога, а по службеној дужности, применом одредбе члана 274. Закона о прекршајима, донео одлуку као у изреци пресуде и окривљеној ослободио одговорности применом одредбе члана 250. став 1. тачка 1) Закона о прекршајима, јер дело за које се окривљени шереји по пропису није прекршај, при чему је уређење прекршајног налога који је окривљени поднео као захтев за судско одлучивање, јер није садржао прецизан чињенични опис радње из које произлази правно обележје прекршаја, било могуће уредити сајасно одредби члана 176. став 4. Закона о прекршајима, пре доношења решења о покршању постојка.“

(Пресуда Прекршајног апелационог суда, Прж 11680/2018 од 13. 6. 2018. године)

41 <https://www.lexonline.paragraf.rs/WebParagraf/>.

Изменама Закона о прекршајима из 2016. године, измењен је члан 170. тако што су додата два нова става којима је прописано да се прекршајни налог може издати и у електронској форми и да се, ако тим законом није другачије одређено, на израду, форму, копирање, оверу, доставу и чување прекршајног налога издатог у електронској форми примењује закон који уређује електронски документ, што значи да прекршајни налог мора да садржи, уз друге обавезне елементе, електронски потпис овлашћеног лица. Због потребе уручења прекршајног налога сачињеног у електронској форми допуњен је члан 172, у ком се предвиђа могућност да се лицу уручи одштампана копија прекршајног налога.

Поуке и упозорења у прекршајном налогу – Оба правилника о обрасцу прекршајног налога на полеђини садрже седам поука и упозорења, чија је садржина прописана чланом 171. ЗОП-а:

1. да се лице против кога је издат прекршајни налог, ако прихвати одговорност и у року од осам дана од дана пријема прекршајног налога плати половину изречене казне у складу са чланом 173. став 1. овог закона, ослобађа плаћања друге половине изречене новчане казне;
2. да лице против кога је издат прекршајни налог може прихватити одговорност за прекршај и након истека рока од осам дана од пријема прекршајног налога ако пре поступка извршења добровољно плати целокупан износ изречене новчане казне у складу са чланом 173. став 4. овог закона;
3. да лице против кога је издат прекршајни налог које не прихвата одговорност за прекршај има право да у року од осам дана од пријема прекршајног налога поднесе захтев за судско одлучивање тако што ће лично или преко поште предати прекршајни налог надлежном прекршајном суду уз назначење суда коме се захтев подноси у складу са чланом 174. став 1. овог закона;
4. да ће лице против кога је издат прекршајни налог бити дужно да, поред плаћања новчане казне утврђене прекршајним налогом, надокнади судске трошкове у случају да затражи судско одлучивање а суд утврди да је одговоран за прекршај у складу са чланом 174. став 7. овог закона;
5. да ће прекршајни налог постати коначан и извршан по протеку рока од осам дана од дана пријема ако лице против кога је издат прекршајни налог у том року не плати новчану казну или не захтева судско одлучивање о издатом прекршајном налогу у складу са чланом 173. став 2. овог закона;
6. да ће лице против кога је издат прекршајни налог, у случају принудног извршења изречене новчане казне, бити дужно је да надокнади трошкове извршења одређене решењем о принудној наплати у складу са чланом 318. став 6. овог закона;
7. да ће се физичком лицу, предузетнику и одговорном лицу у правном лицу против кога је издат прекршајни налог неплаћена новчана казна заменити казном затвора или радом у јавном интересу у складу са чланом 41. овог закона.

Лицу коме се прекршајни налог издаје потребно је скренути пажњу на постојање и поштовање поука и упозорења, јер ће то лице на основу њих проценити како да

поступи, односно да ли ће у року од осам дана платити половину новчане казне или надлежном прекршајном суду предати потписани прекршајни налог и затражити судску заштиту или ће се пак понашати пасивно и не поступити ни на један од ова два начина.

Достављање прекршајног налога – Начин достављања прекршајног налога зависи од чињенице да ли је лице којем се издаје прекршајни налог присутно или одсутно.

Када је лице за које се сматра да је учинило прекршај присутно, према одредби става 2. члана 172. ЗОП-а, прекршајни налог се уручује у моменту откривања прекршаја. Лице против кога је издат прекршајни налог својим потписом на одговарајућем месту у налогу потврђује његов пријем.

Достављање прекршајног налога одсутном лицу за које се сматра да је учинило прекршај и када околности откривања или природа прекршаја то захтевају, од измена Закона о прекршајима из 2016. године, врши се путем поште или доставне службе овлашћеног органа, у складу са одредбама о достављању из закона који уређује општи управни поступак, а не према ЗОП-у, како је то раније било регулисано.

Дакле, путем поште или доставне службе овлашћеног органа достављање налога врши се одсутном лицу, али и лицу које је било присутно у време вршења инспекцијског надзора, али околности откривања и природа прекршаја захтевају да се налог достави накнадно поштом или преко доставне службе. Ово је чест случај у пракси када због природе или сложености прекршаја инспектор нема још увек све чињенице и податке неопходне за издавање прекршајног налога. То може бити случај и кад присутно лице напусти место извршења прекршаја.

Прихватање одговорности – У члану 173. ЗОП-а предвиђене су три могуће ситуације прихватања одговорности лица против кога је издат прекршајни налог, и то:

1. прихватање одговорности за прекршај и плаћање половине изречене казне у року од осам дана од дана пријема прекршајног налога, чиме се ослобађа плаћања друге половине изречене казне;
2. ако лице у року од осам дана од дана пријема прекршајног налога не плати изречену казну или не поднесе захтев за судско одлучивање о издавању прекршајног налога, сматраће се да је прихватило одговорност пропуштањем, а прекршајни налог ће постати коначан и извршан, па је тада овлашћени орган дужан да прекршајни налог, са констатацијом коначности и забелешком да новчана казна није плаћена, достави надлежном прекршајном суду да изречену новчану казну унесе у регистар и спроведе поступак извршења у складу са Законом о прекршајима;
3. то лице може прихватити одговорност за прекршај и након истека рока од осам дана од пријема прекршајног налога ако пре поступка извршења добровољно плати целокупан износ изречене новчане казне.

9.3. Захтев за судско одлучивање и поступак по захтеву од стране суда за прекршаје

Ако лице против кога је издат прекршајни налог не прихвата своју одговорност за прекршај, оно може надлежном суду у року од осам дана од пријема прекршајног налога, лично или путем поште, доставити потписан прекршајни налог, који под овим условима представља захтев за судско одлучивање о прекршајном налогу, и тада то лице стиче својство окривљеног у прекршајном поступку. Ово уједно и значи да након протекла рока од осам дана од дана пријема прекршајног налога, лице којем је издат прекршајни налог губи право на покретање прекршајног поступка за прекршај поводом кога му је издат прекршајни налог и прекршајни налог постаје коначан и извршан.

Суд је обавезан да одмах након пријема захтева за судско одлучивање о прекршајном налогу (уз који се може доставити и писана одбрана) и завођења предмета, испита захтев за судско одлучивање, донесе решење о покретању поступка и позове орган који је издао прекршајни налог да се у року од осам дана изјасни и достави или предложи доказе о учињеном прекршају.

Кад суд донесе решење о покретању поступка, сматра се да одлука о новчаној казни из прекршајног налога није изречена, осим у случају ако лице које је поднело захтев за судско одлучивање одустане од захтева најкасније на првом рочишту или ако је уредно позвано, а не приступи првом рочишту нити свој изостанак оправда, када ће суд за прекршаје решењем утврдити да је прекршајни налог коначан и извршан и окривљеног обавезати да плати настале трошкове прекршајног поступка, а изречену новчану казну унеће у регистар неплаћених новчаних казни.

Такође, ако суд за прекршаје у прекршајном поступку утврди да је окривљени који је захтевао судско одлучивање одговоран за прекршај, својом одлуком ће га обавезати да новчану казну из прекршајног налога плати у пуном износу, као и да надокнади судске трошкове.

Међутим, пре него што донесе одлуку прекршајни суд ће *исийиџаџи захџев за судско одлучивање*. Неблаговремен или непотписан захтев (прекршајни налог) суд ће решењем одбацивати. Против решења о одбацивању захтева за судско одлучивање окривљени има право жалбе у року од осам дана од дана пријема решења, с тим што жалба не одлаже извршење решења, и у том случају прекршајни налог постаје коначан и извршан па ће новчану казну изречену прекршајним налогом прекршајни суд унети у регистар прекршајних санкција.

ПИТАЊЕ

Питање од 2. 11. 2016. године: Да ли прекршајни налог, да би се сматрао захтевом за судско одлучивање, мора потписати искључиво окривљени или тај налог за окривљеног, тј. уместо њега, а по уредно издатом пуномоћју, може потписати бранилац окривљеног? (Да ли одредбе члана 174. Закона о прекршајима искључују примену одредби члана 119. Закона о прекршајима?)

Одредбе члана 174. Закона о прекршајима не искључују примену одредаба члана 119. Закона о прекршајима, који у ставу 3. прописује да је бранилац овлашћен да у корист окривљеног предузима све радње које може предузети окривљени.

Иако лице против којег је издат прекршајни налог стиче својство окривљеног у прекршајном поступку тек након достављања захтева за судско одлучивање надлежном суду (члан 174. став 2), у ставу 1. ове законске одредбе се нигде не прописује да такав захтев мора бити потписан лично од окривљеног, већ да захтев о судском одлучивању то лице може доставити лично или путем поште. Тиме се прекршајни налог претвара у захтев за судско одлучивање. Треба имати у виду одредбе члана 170. о садржини прекршајног налога, који у ставу 1. тачка 13) прописује само место за потпис лица против кога је издат прекршајни налог, а пошто је одредбама члана 172. о достављању прекршајног налога прописано да се достављање прекршајног налога извршава и путем поште или доставне службе овлашћеног органа, у складу са одредбама о достављању у складу са законом који уређује општи управни поступак (члан 8. Закона о изменама и допунама закона о прекршајима, „Службени гласник РС“, број 13 од 19. 2. 2016. године), што значи да се ни тада не захтева лично потписивање. **Дакле, у сваком случају бранилац може, а по уредно издатом пуномоћју, потписати прекршајни налог уместо окривљеног.**

(Одговори Кривичној одељења Врховној касационој суда на сјорна јравна питања Прекршајној апелационој суда, са седнице одржане 28. 11. 2016. године; – из Билтена Врховној касационој суда, број 1/2017, Инјермекс, Београд).

Ако прекршајни суд испитујући захтев за судско одлучивање утврди да је прекршајни налог који је окривљени поднео као захтев за судско одлучивање нечитак или не садржи све потребне податке за поступање суда, а посебно ако нису прецизирани чињенични опис радње из које произлази правно обележје прекршаја, време и место извршења прекршаја, прекршајни суд ће пре доношења решења о покретању поступка затражити од органа који је издао прекршајни налог да га у року од осам дана уреди.

У пракси, поступање прекршајних судова је различито јер поједини судови траже уређење прекршајног налога од органа који је издао прекршајни налог дописом и истим дописом траже да орган који је издао прекршајни налог достави одговарајуће доказе, док други доносе наредбу коју достављају издаваоцу прекршајног налога, а касније, уколико суд донесе решење о покретању прекршајног поступка, од органа дописом траже доказе о учињеном прекршају којима тај орган располаже.

Издавалац прекршајног налога или подносилац захтева за покретање прекршајног поступка имају могућност да, уколико суд одбаци њихове акте, издају нови прекршајни налог или поднесу нови захтев уколико није наступила застарелост

за покретање прекршајног поступка. Ово из разлога што је одлука о одбацавању захтева процесна, а не мериторна одлука, донета пре покретања прекршајног поступка, због чега нема опасности од примене начела *ne bis in idem*.

Ипак, кључно је да прекршајни налог буде благовремено уређен, а најчешћи недостаци у прекршајним налозима према наредбама и дописима прекршајног суда су следећи: прекршајни налози су неуредни и нечитки; недостаје датум издавања прекршајног налога; није прецизиран чињенични опис радње из које произлази правно обележје прекршаја; недостаје датум уручења прекршајног налога; недостаје датум извршења прекршаја; недостаје или је погрешан износ новчане казне; нечитак ЈМБГ; нема адресе, тј. пребивалишта, као и седишта правног лица; у прекршајном налогу који је издат правном лицу није уписано одговорно лице у правном лицу и функција коју обавља и сл.

Важно је знати, да се прекршајни налог у пракси уређује дописом тако што се у том допису уређују, односно исправљају недостаци које је прекршајни суд уочио у прекршајном налогу. Изузетак представља само уређење прекршајног налога који не садржи отисак печата издаваоца, када се копија прекршајног налога која треба да остане у списима предмета инспектора снабдева отиском печата и фотокопира. Копија прекршајног налога се доставља прекршајном суду, а фотокопија и службена белешка инспектора која садржи разлоге где се налази копија прекршајног налога остаје у списима предмета.

Ако прекршајни налог буде уређен у року од 8 дана, прекршајни суд ће донети решење о покретању прекршајног поступка, о чему ће обавестити издаваоца прекршајног налога и од њега ће тражити да пружи све доказе којима располаже о учињеном прекршају, али ако инспектор у остављеном року не отклони недостатке, прекршајни суд ће поступити као са неуредним захтевом за покретање прекршајног поступка, односно сматраће да је издавалац налога одустао од налога и прекршајни налог ће решењем одбацити.

9.4. Лица која немају пребивалиште на територији Републике Србије

Одредбама члана 178. Закона о прекршајима прописан је начин поступања овлашћеног лица које издаје прекршајни налог с циљем да се спречи избегавање плаћања новчане казне која је изречена тим налогом. Ставом 1. овог члана одређен је круг лица у погледу којих постоји реална опасност да ће настојати да избегну плаћање новчане казне. Ту спадају: учинилац прекршаја који не може да докаже свој идентитет или нема пребивалиште, или не живи на адреси на којој је пријављен, или који има пребивалиште у иностранству или одлази у иностранство ради боравка.

Из наведеног се може закључити да се то односи и на домаће и на стране држављане, као и на апатриде (лица без држављанства).

Инспектор ће у ситуацији кад је издао прекршајни налог лицу које нема пребивалиште на територији Републике Србије поступати на следећи начин:

1. Ако је прекршајни налог издат учиниоцу прекршаја *у радно време банке или пошти*, наложиће му да изречену новчану казну уплати одмах преко банке или поште и да му достави доказ о уплаћеној казни.
2. Ако је учиниоцу прекршаја издат прекршајни налог *ван радној времена банке или пошти или ако је прекршај учињен ван насељеној месиа*, новчана казна ће му се наплатити на лицу места (као раније мандатна казна), укључујући и трошкове поштарине. Треба водити рачуна о томе да је у овој ситуацији инспектор дужан да учиниоцу прекршаја изда потврду о узетом новцу, у којој се наводи износ изречене новчане казне и износ поштарине који је учинилац прекршаја дужан да плати, на лицу места.

Првог наредног радног дана инспектор ће уплатити новац преко поште.

3. Ако учинилац прекршаја не плати новчану казну на један од описаних начина, сматраће се да је поднео захтев за судско одлучивање. У том случају, инспектор ће учиниоца прекршаја одмах довести пред дежурног судију за прекршаје, а ако то није могуће, инспектор може предузети мере из члана 199. став 1. ЗОП-а.
4. Наиме, предузимајући мере које су прописане чланом 199. став 1. Закона о прекршајима, инспектор може задржати путну исправу (пасош) или други идентификациони документ (личну карту, саобраћајну дозволу) учиниоца прекршаја, издајући том приликом потврду о привремено задржаном идентификационом документу. Привремено одузети идентификациони документ, задржава се до плаћања изречене новчане казне за учињен прекршај. (*Модел поштомнице даје је у прилоу.*)

Уколико учинилац прекршаја плати изречену новчану казну и донесе инспектору доказ о уплати, инспектор ће му вратити идентификациони документ, уз издавање потврде о томе. Ову потврду треба сачинити по узору на потврду о привремено одузетом идентификационом документу, уз одговарајуће прилагођавање садржине.

У супротном, ако учинилац прекршаја не плати изречену новчану казну и не захтева судско одлучивање у року од 8 дана, санкција изречена прекршајним налогом постаје коначна и извршна и суд спроводи поступак њеног извршења.

9.5. Спорна питања код издавања прекршајног налога

У поступку издавања прекршајног налога и у практичној примени одредаба ЗОП-а којима је дефинисан овај институт, локални инспектори сусрели су се са одређеним дилемама, за које у законским одредбама уопште нема решења или нема прецизног решења.

Наиме, у ЗОП-у нису прописане следеће ситуације, односно институти:

1. *Исправка грешке у прекршајном налогу* – Прекршајни налози се најчешће попуњавају и издају у неадекватним условима – у полумраку угоститељских објеката, на киши или снегу, на улици, при ометању надзираних субјеката и других лица и слично, па се дешава да неки од података одређених чланом 170. ЗОП-а не буде уписан у прекршајни налог или не буде тачно уписан. У питању су тзв. техничке грешке, односно очигледне нетачности у именима или бројевима, писању и слично, које је много једноставније исправити него упућивати прекршиоце да ту грешку исправи прекршајни суд у поступку по захтеву за судско одлучивање.

Дакле, у ЗОП-у недостаје овлашћење органа који је издао прекршајни налог да може исправити грешке у писању или остале очигледне грешке, по службеној дужности или на предлог учиниоца прекршаја. Уз изложено, недостаје и јасна одредба о томе од ког дана се рачунају рокови у случају исправке грешке, као и форма акта којим се врши исправка грешке.

2. *Стављања ван снаге или „сторнирање” њојешно најписаној или издајној прекршајној налога* – Чињеница је да се дешава да погрешно написан или издат прекршајни налог садржи грешке такве природе да се не могу отклонити институтом исправке грешке, због чега постоји потреба да се такав налог уклони из правног промета⁴². У оправданим случајевима, када сачињени прекршајни налог садржи очигледне и грубе грешке материјалне и процесне природе, локални инспектори поступају на следеће начине:

- Неке јединице локалне самоуправе, односно неке локалне инспекције погрешно написан или издат прекршајни налог који садржи неотклоњиве грешке, службеном белешком овлашћеног лица „стављају ван снаге”, наводећи у њој разлоге за такво поступање.
- Друге не стављају ван снаге такав прекршајни налог већ врше техничко „сторнирање” по књиговодствено-рачуноводственим правилима тако што се лице прекршајног налога оловком превлачи у правцу од доњег левог угла до горњег десног угла прекршајног налога, са две паралелне дијагоналне линије (размак између линија 1 cm, у чијем се пољу у средишту ручно латиничним писмом исписује реч „STORNO”), чиме се сторнирају сви примерци прекршајног налога и сачињава службена белешка о разлозима сторнирања и датуму, са уношењем података о овлашћеном лицу које је сторнирање извршило. Такви прекршајни налози се одлажу и чувају у посебном регистру. Постоји и комбинација ова два начина.

⁴² Заштитник грађана је свом предмету дел. бр. 9886 датум: 17. 3. 2015. године, на основу утврђених недостатака у раду, између осталог упутио Градској управи града Београда следећу препоруку: „Градска управа града Београда ће предузети све потребне мере да се незаконито донет акт – прекршајни налог, који је удружењу „...” и његовом оснивачу Ф. В. издао месно ненадлежан орган, супротно одредби члана 168. став 1. Закона о прекршајима, уклони из правног промета и обезбедити да инспекцијски надзор у конкретном случају изврши надлежни инспекцијски орган, у складу са законом и другим важећим прописима.

3. *Уређења њрекршајној налоја* – Прекршајни суд у поступку по захтеву за судско одлучивање, као што смо претходно описали, својим актом или наредбом тражи од издаваоца прекршајног налога његово уређење, у смислу отклањања очигледних техничких грешака, нечиткости, допуне и прецизирања чињеничног описа радње из које произлази правно обележје прекршаја, времена и места извршења прекршаја, правне квалификације и сл., као и препис прекршајног налога. При томе, ни прекршајни суд као ни ЗОП, не одређују форму акта којим се врши уређивање прекршајног налога, већ се то најчешће ради дописом овлашћеног органа, односно овлашћеног лица.
4. *Право учиниоца њрекршаја да њоднесе њприговор на издаши њрекршајни налој* – Локалне инспекције примају „жалбе”, „приговоре” и сличне поднеске од лица којима је издат прекршајни налог. Овакво поступање је својствено нашем позитивном правном поретку у начелу, те се намеће логичан след корака, по којем ће се сваки грађанин, у тзв. „првом степену” обратити органу који је акт издао, а тек након исцрпљивања свих правних средстава, ићи на суд, односно у конкретном случају на прекршајни суд. Поставља се питање како поступати са тим поднесцима, јер због оваквог обраћања органу који је издао прекршајни налог, та лица пропуштају рок за подношење захтева за судско одлучивање надлежном прекршајном суду.
5. *Лица којима су издаши њрекршајни налози нису њравилно и њојийуно информисана о начину њодношења захтјева за судско одлучивање* јер се у поукама и упозорењима која су одштампана на полеђини прекршајног налога, у складу са чланом 171. Закона о прекршајима и Правилником о обрасцу прекршајног налога, не налази поука да прекршајни налог који се подноси суду као захтев за судско одлучивање мора бити потписан. У том смислу Заштитник грађана је поднео Иницијативу Министарству правде за измену Закона о прекршајима и Правилника о обрасцу прекршајног налога.⁴³
6. *Ујојпреба језика у њосиујуку издавања њрекршајној налоја* – Показало се да је решење дато чланом 94. Закона о прекршајима, којим је прописан начин остваривања права странке у поступку (припадник националне мањине, страни држављанин) на употребу одговарајућег језика, приликом примене института прекршајног налога, у пракси често тешко примењиво. Намеће се питање да ли ће се у случајевима када такав учинилац прекршаја затражи тумачење или превод на свој језик, он одвести у прекршајни суд који ће

43 „У циљу ефикаснијег и потпунијег остваривања Уставом и законом зајемченог права на ефикасно правно средство, потребно је да Министарство правде предузме мере из своје надлежности и предложи Влади измене Закона о прекршајима тако што ће у свим одредбама Закона које се односе на право грађана да поднесу захтев за судско одлучивање изричито прописати да прекршајни налог лица које не прихвата одговорност за прекршај мора бити потписан да би поступак судског одлучивања био покренут. Истовремено и последично, потребно је да Министарство правде, након напред описаних измена Закона о прекршајима, припреми и измене Правилника о обрасцу прекршајног налога, усаглашене са наведеним изменама”; <https://www.ombudsman.rs/attachments/article/5817/inicijativa.pdf>.

обезбедити свог преводиоца или је овлашћени орган дужан да тумача обезбеди. Такође, остаје нејасно шта се дешава у случају када не постоји таква могућност и на чији терет падају трошкови превозиња (члан 146. Закона о прекршајима), као и јако важно питање – од ког тренутка почиње да тече рок, те да ли од тренутка када је уручен прекршајни налог или од тренутка када је уручен превод прекршајног налога.

7. *Последицање овлашћеної лица јединице локалне самоуправе према лицима која немају пребивалиште на територији Републике Србије* – Нејасан је поступак шта даље радити са задржаном исправом уколико се учинилац прекршаја не врати по њу – да ли је предати прекршајном суду, депоновати у просторијама овлашћеног органа, обавестити или предати у полицијску управу места где је учињен прекршај.

Када се сагледају изнети проблеми у примени одредби које се односе на прекршајни налог, логичан је закључак да једини правно сигуран начин да се наведена питања реше јесте њихово уређивање законом. До тада, ради једнообразности, инспекторима су неопходне смернице или ставови за поступање у наведеним ситуацијама. Сматрамо да би, у складу са чланом 12. ЗИН-а, целисходно било да наведена питања разматра Координациона комисија, која, између осталог, „анализира праксу инспекцијског надзора и заузима ставове у циљу уједначавања поступања инспекције у истим или сличним ситуацијама према свим надзираним субјектима, и објављује те ставове”.⁴⁴

⁴⁴ Видети: *Књига инспекцијске праксе* – допуњено издање, доступно на: <https://inspektor.gov.rs/page/15/%D0%9E%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%B0-%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0>.

10. ПРЕСУДА И ДРУГЕ ОДЛУКЕ У ПРЕКРШАЈНОМ ПОСТУПКУ, ПРАВНИ ЛЕКОВИ И ЈЕДИНСТВЕНИ РЕГИСТРИ

10.1. Пресуде и друге одлуке

Главом XXX Закона о прекршајима, која носи назив: „Пресуда и друге одлуке”, одредбама чл. 246–257, прописане су врсте одлука којима се завршава прекршајни поступак, њихова форма и садржина, начин исправљања грешака и њихово достављање.

Прекршајни поступак завршава се доношењем *осуђујуће* или *ослобађајуће пресуде*, *решења којим се искључује обуставља* или *решења којим се малолетном учиниоцу прекршаја изриче васпитна мера*.

Одлука у прекршајном поступку односи се само на лице које се захтевом за покретање прекршајног поступка терети и само на прекршај који је предмет поднетог захтева. Ако након покретања прекршајног поступка правно лице против ког се води поступак престане да постоји, подносилац захтева за покретање поступка може усмерити захтев против његовог правног следбеника.

Прекршајни поступак завршава се *решењем о обустави* кад суд утврди: да је прекршајни поступак вођен без захтева, односно да подносилац захтева за покретање прекршајног поступка није био овлашћен за његово подношење; да суд није стварно надлежан за вођење прекршајног поступка; да је окривљени за исту радњу већ правноснажно кажњен, ослобођен одговорности у прекршајном поступку или је прекршајни поступак правноснажно обустављен, али не због ненадлежности; да је окривљени у кривичном поступку, односно у поступку по привредном преступу правноснажно ослобођен или оглашен кривим за истоветан догађај који обухвата и обележје прекршаја; да окривљени има дипломатски имунитет; да је наступила застарелост за вођење прекршајног поступка; да је окривљени у току прекршајног поступка умро, односно да је окривљено правно лице престало да постоји а нема правног следбеника; да је овлашћени подносилац одустао од захтева за покретање прекршајног поступка пре правноснажности одлуке.

Пресуда којом се окривљени *олашава одговорним* за прекршај доноси се кад се у прекршајном поступку утврди постојање прекршаја и одговорност окривљеног за тај прекршај.

Пресуду којом се окривљени ослобађа одговорности суд ће донети: ако дело за које се терети по пропису није прекршај; ако има околности које искључују прекршајну одговорност окривљеног; ако није доказано да је окривљени

учинио прекршај за који је против њега поднет захтев за покретање прекршајног поступка.

Писано израђена пресуда доставља се подносиоцу захтева и окривљеном по одредбама о достављању из ЗОП-а.

10.2. Правни лекови

Жалба – У складу са чланом 258. Закона о прекршајима, против пресуде и решења прекршајног суда може се изјавити жалба (редовни правни лек), у року од осам дана од дана достављања пресуде или решења, другостепеном прекршајном суду, тако што се жалба предаје суду који је донео првостепену одлуку. Жалбу могу изјавити окривљени, бранилац и подносилац захтева.

Благовремено изјављена жалба одлаже извршење одлуке, осим у случајевима кад је ЗОП-ом другачије одређено. Могуће је одрећи се права на жалбу пошто је одлука саопштена, а од изјављене жалбе њен подносилац може одустати до доношења другостепене пресуде, с тим што се одрицање и одустајање од права на жалбу не може опозвати.

Одредбом члана 262. Закона о прекршајима, одређено је да жалба треба да садржи:

- означавање одлуке против које се жалба изјављује;
- наводе у чему је подносилац жалбе незадовољан одлуком;
- потпис подносиоца жалбе.

У жалби се могу износити нове чињенице и предлагати нови докази, с тим што је подносилац жалбе дужан да наведе доказе којима се те чињенице доказују, а ако се у жалби износе нови докази, подносилац жалбе је дужан да наведе зашто те доказе није раније изнео, као и чињенице које тим доказима доказује.

Основи, односно разлози због којих се пресуда и решење могу побијати су следећи:

1. због битне повреде одредаба прекршајног поступка (члан 264);
2. због повреде одредаба материјалног права (члан 265);
3. због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања (члан 266);
4. због одлуке о прекршајним санкцијама, одузимању имовинске користи, трошковима прекршајног поступка и имовинскоправном захтеву (члан 267).

Неблаговремену, недозвољену или од неовлашћеног лица изјављену жалбу прекршајни суд ће одбацити решењем, а благовремену, дозвољену и од овлашћеног лица изјављену жалбу прекршајни суд ће са списима предмета доставити другостепеном прекршајном суду у року од три дана.

Другостепени прекршајни суд одлуке доноси у форми пресуде или решења, тако што пресудом потврђује или преиначује пресуду првостепеног прекршајног суда, а решењем одбацује жалбу изјављену на пресуду или решење, одлучује по жалби на решење или укида пресуду прекршајног суда.

Решавајући по жалби на пресуду или решење прекршајног суда другостепени прекршајни суд може: жалбу одбацити (када је неблагоприятна, поднета од стране неовлашћеног лица и сл.); жалбу одбити као неосновану и потврдити првостепену одлуку и жалбу усвојити, а првостепену одлуку преиначити или укинути.

У инспекцијској пракси, инспектори као подносиоци захтева, односно странке у прекршајном поступку, разлоге за жалбу најчешће виде у случају ослобађајућих пресуда, обустави поступка, изреченој опомени уместо казне, висини изречене казне и др. Међутим, подношење жалбе најчешће изостаје због наступања застарелости, затим схватања да жалба неће успети, а и због недостатака правне подршке која је инспекторима неопходна у овим поступцима. Подношење жалбе на одлуке прекршајних судова је потребно и има значај не само у конкретној прекршајној ствари већ и шире. Жалбама се може утицати на казнену политику и на уједначавање праксе првостепених судова. Из тих разлога неопходно је да инспектор прати исход поступка по поднетом захтеву и да благовремено улаже жалбу у случајевима када се стекну законом прописани основи за њено улагање.

Ванредни правни лекови – Одредбом члана 280. ЗОП-а прописано је да се у прекршајном поступку може поднети ванредни правни лек – *захтев за понављање прекршајног поступка*, а наведени су и разлози због којих се прекршајни поступак завршен правноснажном одлуком може поновити, док је одредбама члана 281. одређено да захтев за понављање прекршајног поступка може поднети кажњени и у његову корист брачни друг, сродник по крви у правој линији, брат, сестра, законски заступник, усвојитељ, усвојеник, хранитељ и лице са којим живи у ванбрачној заједници или у другој трајној заједници живота. Дакле, подносилац захтева не може поднети захтев за понављање прекршајног поступка.

Захтев за заштитиу законности је други ванредни правни лек који подноси Републички јавни тужилац против правноснажне пресуде, у року од три месеца од дана достављања пресуде, у складу са чланом 285. ЗОП-а.

10.3. Јединствени регистри

Од 2013. године, одредбама чл. 324–335. ЗОП-а, уведени су и уређени јединствени регистри података о окривљеним лицима у прекршајном поступку, и то:

- Регистар санкција
- Регистар неплаћених новчаних казни и других новчаних износа.

Регистар санкција је централизована електронска база података у којој се чувају и обрађују сви унети подаци, а чува се на централном електронском носачу података при министарству надлежном за послове правосуђа, које је одговорно за његово одржавање и чување. Председник прекршајног суда именује руковоаца подацима

у регистру, који има, између осталог, овлашћење и обавезу да се стара о законитом, систематичном и ажурном уносу, брисању и измени података у регистру.

Подаци који се уписују у регистар санкција, према члану 327, јесу: име и презиме и јединствени матични број кажњеног физичког лица, предузетника, односно одговорног лица у правном лицу, односно број путне исправе страног физичког лица, за предузетника и назив и седиште радње; за кажњено правно лице назив и седиште, ПИБ и матични број; правноснажна, односно коначна одлука којом је изречена прекршајна санкција; правна квалификација учињеног прекршаја; врста и опис изречене прекршајне санкције; трајање изречене заштитне мере; прекршајни суд који је донео пресуду, односно орган који је издао прекршајни налог; прекршајни суд који је извршио упис и датум уписа.

Унос података у регистар санкција врши се одмах по наступању правноснажности, односно коначности одлуке којом је изречена прекршајна санкција, о чему надлежни суд води рачуна по службеној дужности.

Оно што је битно и за локалну инспекцију јесте обавеза да одмах по истеку рока од осам дана од издавања прекршајног налога достави надлежном суду копију издатог прекршајног налога са констатацијом коначности и забелешком да ли је новчана казна плаћена.

Констатација коначности и забелешка да ли је новчана казна плаћена ставља се на видном месту на копији прекршајног налога, па је за то већина издавалаца прекршајних налога израдила штамбиљ у који уписује податке, потписује и оверава печатом.

Прекршајни налог са констатацијом коначности и забелешком да је новчана казна плаћена доставља се надлежном прекршајном суду у прилогу дописа у којем се назначавача да се доставља плаћени прекршајни налог уз навођење неопходних података. (*Модел дописа гай је у њрилоју.*)

У сврху ефикасне наплате изречених новчаних казни, накнаде трошкова и наплате других новчаних износа досуђених на основу накнаде штете, имовинско-правног захтева или одузимања имовинске користи, води се јединствен регистар неплаћених новчаних казни и других новчаних износа (члан 331. ЗОП-а). И овај регистар је централизована електронска база података у коју се уписују све неплаћене новчане казне, трошкови поступка и други новчани износи који су изречени правноснажном и извршном одлуком суда или путем коначног и извршног прекршајног налога и то по истеку рока за добровољно плаћање, о чему надлежни суд води рачуна по службеној дужности.

У регистар неплаћених новчаних казни и других новчаних износа уписују се следећи подаци: име и презиме и јединствени матични број кажњеног физичког лица, предузетника односно одговорног лица у правном лицу, односно број путне исправе страног физичког лица које није у прописаном року у целости платило новчану казну или друге досуђене новчане износе или није надокнадило досуђене трошкове поступка; за кажњено правно лице назив и седиште, ПИБ и матични број, за предузетника назив и седиште радње; правноснажна, односно

коначна одлука којом је изречена новчана обавеза; прекршајни суд који је донео одлуку, односно орган који је издао прекршајни налог; дуговани износ и основ дуговања; датум доспећа обавезе плаћања; прекршајни суд који је извршио упис и датум уписа.

Неплаћени прекршајни налог са констатацијом коначности и забелешком да новчана казна није плаћена доставља се надлежном прекршајном суду у прилогу дописа и у којем се назначава да се доставља неплаћени прекршајни налог, уз навођење потребних података. *(За ове потребе треба прилагодити и пригодно даи модел дописа уз који се доставља плаћени налоі).*

II ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР И ПРИВРЕДНИ ПРЕСТУПИ

1. ПРАВНИ ОКВИР

Привредни преступи су посебна врста деликата у нашем праву, различита од кривичних дела и прекршаја. По својој природи привредни преступи су тежи од прекршаја, тако да захтевају посебна правила о кажњавању и посебне одредбе о поступку, као и посебне органе за гоњење и кажњавање учинилаца тих деликата.

Укупност прописа о привредним преступима сачињава привреднопреступно право, које представља једну од грана нашег казненог права.

Основни извор привреднопреступног права је Закон о привредним преступима⁴⁵ (ЗОПП), којим се уређују општи услови и начела за изрицање санкција за привредне преступе, систем санкција, као и поступак у коме се утврђује одговорност и изричу санкције учиниоцима привредних преступа. У погледу одређених питања која нису уређена, ЗОПП упућује на сходну примену Кривичног законика (КЗ) и Законика о кривичном поступку (ЗКП). У погледу извршења санкција за привредне преступе сходно се примењују одредбе закона којим се уређује извршење кривичних санкција.

Овај закон не садржи одредбе о одређивању конкретних привредних преступа (посебни део) јер се те одредбе налазе у посебним законима и уредбама које уређују поједине области.

Локална инспекција врши надзор над већим бројем закона чије се диспозитивне норме обезбеђују и штите казним одредбама, међу којима су, поред прекршаја, заступљени и привредни преступи.⁴⁶

45 „Службени лист СФРЈ”, бр. 4/77, 36/77 – исправка, 14/85, 10/86 – пречишћен текст, 74/87, 57/89, 3/90, „Службени лист СРЈ”, бр. 27/92, 16/93 – др. закон, 31/93 – др. закон, 41/93 – др. закон, 50/93 – др. закон 24/94, 28/96, 64 /01, „Службени гласник РС”, број 101/05 – др. закон.

46 Закон о планирању и изградњи (чл. 202–204а), Закон о превозу путника у друмском саобраћају (члан 167), Закон о превозу терета у друмском саобраћају (члан 58), Закон о комуналним делатностима (члан 40), Закон о заштити животне средине (члан 116), Закон о управљању отпадом (члан 88), Закон о путевима (члан 110) и др.

2. ПОЈАМ ПРИВРЕДНОГ ПРЕСТУПА

Према дефиницији из члана 2. ЗОПП-а, привредни преступ је друштвено штетна повреда прописа о привредном или финансијском пословању која је проузроковала или је могла проузроковати теже последице и која је прописом надлежног органа одређена као привредни преступ.

За привредне преступе одговарају само правна лица и одговорна лица.

За разлику од прекршаја, привредним преступима се искључиво повређују прописи о привредном или финансијском пословању и захтева се да је повреда проузроковала или могла проузроковати теже последице, док за постојање многих прекршаја, видели смо, уопште није битно наступање последице, већ се захтева да је само предузета радња извршења. Поред тога, привредни преступи могу бити прописани само законима или уредбом, не и другим прописима.

Да би учинилац привредног преступа могао бити кажњен, потребно је да је пре него што је преступ учињен, он био одређен законом или уредбом донесеном на основу закона и да је за њега била прописана казна (члан 5. ЗОПП-а).

На учиниоца привредног преступа примењују се они прописи који су важили у време када је привредни преступ извршен. Ретроактивна примена касније донетог прописа није дозвољена, изузев ако је он блажи за учиниоца, а ако је било више измена, примениће се пропис који је најблажи за учиниоца.

Пропис о привредном преступу примењује се према домаћим правним лицима без обзира на то да ли је преступ учињен на територији наше земље или изван ње, а ако је реч о страном правном лицу и одговорном лицу у том лицу, пропис о привредном преступу ће се применити само ако је привредни преступ учињен на територији наше државе.

3. ОДГОВОРНОСТ ЗА ПРИВРЕДНЕ ПРЕСТУПЕ

За привредне преступе одговорна су правна лица и одговорна лица у правним лицима. ЗОПП изузима од одговорности Републику Србију, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и њихове органе.

Страна правна лица такође могу бити одговорна за привредне преступе када је то предвиђено прописом којим је одређен привредни преступ, али само уколико то страном правно лице има представништво на територији наше државе или ако је привредни преступ учињен у нашој држави превозним средством.

За привредни преступ одговорно је и правно лице које се налази под стечајем, без обзира на то да ли је привредни преступ учињен пре или у току стечајног поступка. Међутим, том правном лицу се не може изрећи казна, већ само заштитна мера одузимања предмета и мера одузимања имовинске користи стечене извршеним привредним преступом.

Да би правно лице било одговорно за привредни преступ, потребно је да је привредни преступ извршен радњом или пропуштањем дужног надзора од стране органа управљања или од стране одговорног лица у том правном лицу или радњом другог лица које је било овлашћено да поступа у име правног лица (представник, заступник правног лица).

Одговорна лица у правним лицима такође су одговорна за привредне преступе. У питању су одговорна лица у предузећима, установама, организацијама као и у другим правним лицима, која обављају привредно или финансијско пословање. За привредне преступе одговарају и одговорна лица у државном органу, органу територијалне аутономије или органу јединице локалне самоуправе, без обзира на то што ова правна лица не одговарају за привредне преступе. Одговорна лица у страним правним лицима одговорна су за привредне преступе ако страном правно лице има представништво у нашој земљи или ако је привредни преступ учињен превозним средством тих лица.

Одговорним лицем, у смислу ЗОПП-а, сматра се лице коме је у правном лицу поверен одређени круг послова (директор, шеф рачуноводства, благајник, руководиоца јединице – погона, лице одговорно за јавни превоз и др.). Одговорно лице одговара и кад му је престао радни однос, а одговорност тог лица не престаје ако је над правним лицем отворен стечај, као ни ако је настала немогућност кажњавања правног лица због тога што је оно престало да постоји. С друге стране, одговорност одговорног лица за привредни преступ се искључује ако је оно извршило привредни преступ поступајући по наређењу другог одговорног лица (које је овлашћено за издавање таквог наређења) или органа управљања, али само ако је предузело све радње које је по пропису или другом општем акту било дужно да предузме како би спречило извршење привредног преступа који је учињен.

Пошто се може догодити да кривично дело садржи истовремено и обележја привредног преступа, одговорно лице ће у том случају одговарати за кривично дело, па ако буде правноснажно осуђено за кривично дело, неће се казнити и за привредни преступ. Али, ако је одговорно лице кажњено за привредни преступ, а потом буде осуђено за кривично дело које садржи обележја привредног преступа, изречена казна за привредни преступ урачунаће се у казну која се изриче за кривично дело.

Новчана казна коју је осуђено правно лице или одговорно лице платило за прекршај урачунава се у казну изречену за привредни преступ чија обележја обухватају и обележја прекршаја.

4. САНКЦИЈЕ КОЈЕ СЕ ИЗРИЧУ ЗА ПРИВРЕДНЕ ПРЕСТУПЕ

За привредне преступе, под законом прописаним условима, могу се изрећи новчана казна, условна осуда и заштитне мере.

Новчана казна – Новчана казна је једина врста казне која се може прописати за привредне преступе. Она се може прописати на два начина:

- одређивањем посебног минимума и максимума новчане казне у оквиру општег максимума и максимума ове казне за привредне преступе;
- у сразмери са висином учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа, највише до двадесетоструког износа ове штете.

Условна осуда – Правном лицу и одговорном лицу за учињени привредни преступ суд може изрећи условну осуду. Условном осудом суд може утврдити новчану казну правном и одговорном лицу до износа утврђеног законом, с тим да се она неће извршити ако осуђени за време које одреди суд, а које не може бити краће од једне ни дуже од две године (време проверавања), не учини нов привредни преступ, односно ако одговорно лице не учини кривично дело које има и обележје привредног преступа.

Заштитне мере – За привредне преступе могу се изрећи следеће заштитне мере:

- јавно објављивање пресуде;
- одузимање предмета;
- забрана правном лицу да се бави одређеном привредном делатношћу;
- забрана одговорном лицу да врши одређене дужности.

Заштитне мере могу се изрећи само ако је учиниоцу изречена казна, а заштитне мере јавног објављивања пресуде и одузимања предмета могу се изрећи и уз условну осуду.

* * *

Одузимање имовинске користи – ЗОПП, поред санкција, уређује и меру одузимања имовинске користи прибављене извршењем привредног преступа, сагласно изричитој законској одредби да правно лица не може задржати имовинску корист прибављену привредним преступом. Имовинска корист може се одузети и од правног лица које је преузело имовину правног лица коме је мера изречена, а

које је престало да постоји – до висине те имовине. Предвиђена је и могућност да се уместо одузимања имовинске користи одузме разлика у цени, ако је то законом којим је одређен привредни преступ прописано. У погледу одузимања имовинске користи и заштите оштећеног, сходно се примењују одговарајуће одредбе Кривичног законика.

5. ЗАСТАРЕЛОСТ

ЗОПП-ом су прописани рокови застарелости, док се у погледу осталих питања везаних за овај институт примењују одговарајуће одредбе КЗ.

Привредни преступи – рокови застарелости:	
гоњење за привредни преступ	три године од дана извршења преступа
гоњење за привредни преступ у области спољне трговине, девизног и царинског пословања	пет година од дана извршења привредног преступа
извршење казне за привредни преступ	три године од дана правноснажности одлуке којом је та казна изречена
извршење заштитне мере јавног објављивања пресуде	шест месеци од дана правноснажности одлуке којом је заштитна мера изречена
извршење заштитне мере одузимања предмета	три године од дана правноснажности одлуке којом је заштитна мера изречена
извршење заштитних мера забране правном лицу да се бави одређеном привредном делатношћу и забране одговорном лицу да врши одређене дужности	протеком времена за које су те мере изречене

6. ПОСТУПАК ЗА ПРИВРЕДНЕ ПРЕСТУПЕ

Поступак за привредне преступе заснован је на начелима и правилима кривичног поступка. ЗОПП уређује само питања која се у овом поступку разликују од ЗКП-а. У том смислу у поступку за привредне преступе сходно се примењује ЗКП.

Поступак за привредне преступе се води пред надлежним судом. Привредни суд у првом степену одлучује о привредним преступима, Привредни апелациони суд одлучује о жалбама на одлуке привредних судова донетих у поступку за привредне преступе, а Врховни касациони суд одлучује о ванредним правним средствима изјављеним на одлуке нижестепених судова.

Месна надлежност суда за привредне преступе одређује се према седишту окривљеног правног лица, а када је учинилац страном правно лице, надлежан је суд на чијем подручју се налази представништво страног правног лица, односно суд на чијем подручју је учињен преступ, када је привредни преступ учињен превозним средством страног правног лица.

Поступак за привредне преступе се води пред надлежним судом, а поступак пред судом покреће јавни тужилац.

Уколико јавни тужилац не покрене поступак или одустане од гоњења, поступак за привредне преступе може покренути, односно наставити оштећени као супсидијарни тужилац ако је поднео предлог за остваривање имовинско-правног захтева.

6.1. Претходни поступак и пријава за привредни преступ

Пре покретања привреднопреступног поступка, спроводи се претходни поступак, који се дели у три фазе: подношење пријаве за привредни преступ и поступање по пријави, истражне радње и оптужни предлог и претходно испитивање оптужног предлога.

Пријава за привредни преступ – Пријава за привредни преступ се подноси надлежном јавном тужиоцу. За разлику од прекршајног поступка у коме је терет доказивања обележја прекршаја и прекршајне одговорности на подносиоцу захтева за покретање прекршајног поступка, у поступку за привредне преступе терет доказивања оптужбе је на јавном тужиоцу. Чланом 85. ЗОПП-а прописана је општа обавеза пријављивања привредних преступа. Пријаву за привредни преступ подносе државни органи, предузећа и друге организације и заједнице. Они су у обавези да пријаве дело ако су о томе обавештени или су на други начин сазнали за дело које има обележје преступа. Пријаву за учињени преступ могу поднети и грађани.

ЗОПП-ом се посебно уређује поступање инспекције у овој фази поступка.

Ако органи инспекције, поводом пријаве или при вршењу своје дужности, сазнају да је извршен привредни преступ, дужни су да предузму мере потребне да се открије учинилац привредног преступа, да се обезбеде трагови привредног преступа и предмети који могу послужити као доказ, као и да прикупе сва обавештења која би могла бити од користи за успешно вођење поступка за привредни преступ.

Приликом прикупљања обавештења органи инспекције могу предузимати одговарајуће управне мере и вршити друга инспекцијска овлашћења која имају по важећим прописима. На основу прикупљених обавештења, органи инспекције састављају пријаву за привредни преступ, а ако су пријаву раније доставили надлежном јавном тужиоцу – посебан извештај као допуну пријаве.

У пријави се, према законским одредбама, наводе подаци о привредном преступу који је учињен, учиниоцу и доказима, с тим што су органи, предузећа и друге организације дужни да обезбеде исправе, пословне књиге, списе, трагове преступа, предмете којима је привредни преступ учињен и друге доказе којима располажу. (*Модел пријаве дајџ је у њрилоћу.*)

Након што прими пријаву, јавни тужилац може да предузме следеће:

- да одбаци пријаву (ако се из пријаве види да пријављено дело не представља привредни преступ, ако је наступила застарелост или други разлози који искључују гођење); о одбацивању пријаве јавни тужилац обавештава подносиоца пријаве (инспекцију), који може да поднесе приговор вишем јавном тужиоцу;
- да приступи прибављању потребних података да би коначно одлучио о пријави, и у том смислу може од надлежног органа инспекције захтевати да прикупи потребна обавештења и да предузме друге мере ради откривања учиниоца привредног преступа и обезбеђења доказа; јавни тужилац може увек тражити од органа инспекције да га обавести о мерама које је предузео;
- да покрене поступак тако што ће предложити суду предузимање истражних радњи или да поднесе оптужни предлог.

Оптужним предлогом учинилац се оптужује за учињени привредни преступ. Јавни тужилац може поднети оптужни предлог и на основу саме пријаве, ако су обезбеђени докази за оптужење или после спроведених истражних радњи и пријема списа од судије који је те радње спровео.

Дакле, инспектор подноси пријаву за привредни преступ када сазна за дело које има обележја привредног преступа и када је на то законом овлашћен. Уз пријаву подноси записник о инспекцијском надзору и друге доказе које је извео у вршењу надзора. Пријаву подноси надлежном јавном тужиоцу, који је овлашћен и дужан да гони учиниоце привредних преступа.

За разлику од прекршајног поступка, инспектор у поступку за привредне преступе нема положај странке, већ је сведок у том поступку. Овлашћен је да изјави

приговор на обавештење јавног тужиоца да је пријаву одбацио. На захтев тужиоца доставља потребна обавештења и доказе у претходном поступку.

На одлуку суда донету у привреднопреступном поступку инспектор не може изјавити жалбу, с обзиром на то да није странка у поступку.

Члан 85. ЗОПП-а

10. Правно и одговорно лице у правном лицу су оптужени да су учинили привредни преступ, на основу поднете пријаве надлежног инспектора на основу извршене контроле и сачињеног записника код другог правног лица.

Да ли окр. правно лице и окр. одговорно лице могу да одговарају за учињени привредни преступ, с обзиром да им записник о извршеној контроли није достављен, нити су добили било какво обавештење о тој контроли и утврђеним недостацима – да ли им је на тај начин ускраћена одбрана у управном поступку?

Одговор:

Имајући у виду одредбе ЗОПП-а које се односе на пријаву и овлашћења органа инспекције и јавног тужиоца, могуће је поднети пријаву на описани начин па ако пријава пружа довољно основа за покретање поступка против правног и одговорног лица, јавни тужилац ће поднети оптужни предлог. У току поступка ће се утврдити да ли има основа за одговорност окривљених за конкретни привредни преступ или не и од тога ће зависити каква ће бити одлука суда. Јавни тужилац, пре покретања поступка за привредни преступ, може од надлежног органа инспекције захтевати да прикупи потребна обавештења и да предузме друге мере ради откривања учиниоца привредног преступа и обезбеђења доказа, ако пријава не пружа довољно основа да се може покренути поступак за привредни преступ.

Нема повреде права на одбрану окривљених у привредно-казненом поступку, јер имају могућност да у поступку изнесу одбрану, понуде доказе и оспоре тачност поднетог оптужног предлога.

Евентуални управни поступак и могући пропусти органа инспекције нису од значаја за привредно-казнени поступак у току.

(Билџен Привредној ајелационој суда, 3/2010, њишање бр. 10, сџр. 219)

Члан 57. ЗОПП-а

Министарство здравља, Сектор за санитарни надзор, Одељење у Н. није овлашћено да у привредно-казненом поступку подноси жалбу против пресуде првостепеног суда па се таква жалба као недозвољена мора одбацивати.

(Из решења Вишеј шјровинској суда, Пкж. 61/2008 од 21. 2. 2008. јодине)

(Билџен 1/2008 ВТС, сенџенца 1, сџр. 156)

III ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР И КРИВИЧНА ДЕЛА

1. ПОЈАМ КРИВИЧНОГ ДЕЛА

Већ смо нагласили да су кривична дела најтежи облик кажњивих дела у нашем правном систему јер се њима угрожавају човек и друге основне друштвене вредности.

Према члану 14. Кривичног законика⁴⁷, кривично дело је оно дело које је законом предвиђено као кривично дело, које је противправно и које је скривљено. Овом дефиницијом су одређени елементи општег појма кривичног дела:

1. *радња човека* – која се најчешће огледа у чињењу (убиство, крађа, фалсификовање новца и сл.), али може бити и нечињење односно пропуштање радње; у овом другом случају говоримо о извршењу кривичног дела нечињењем (члан 15. КЗ-а); то би, примера ради, био случај када инспектор свесно пропусти дужност вршења инспекцијског надзора или зарад стицања неке користи „зажмури” на уочене повреде, када може одговорати за несавестан рад у служби или злоупотребу службеног положаја;
2. *йредвиђеностй у закону* – чланом 1. Кривичног законика прописано је да никоме не може бити изречена казна или друга кривична санкција за дело које пре него што је учињено законом није било одређено као кривично дело, нити му се може изрећи казна или друга кривична санкција која законом није била прописана пре него што је кривично дело учињено (*начело законийосџи*);

⁴⁷ „Службени гласник РС”, бр. 85/05, 88/05 – исправка, 107/05 – исправка, 72/09, 111/09, 121/12, 104/13, 108/14, 94/16 и 35/19. Кривични законик је основни извор кривичног права. Има два дела: општи део садржи опште кривичноправне одредбе и институте, док су у посебном делу садржана кривична дела. Поједина кривичноправна правила садржана су и у другим законима, од којих је важно поменути Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица („Службени гласник РС”, број 85/05), Закон о одговорности правних лица за кривична дела („Службени гласник РС”, број 97/08), Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела („Службени гласник РС”, бр. 32/13, 94 /16 и 35 /19). Поред тога, поједина кривична дела су садржана и у другим прописима који уређују различите области (нпр. стечај, привредна друштва, јавни ред и мир, производња и промет лекова и сл.), што чини споредно кривично законодавство.

3. *йройиивйравностй* – противност праву, односно правним нормама; радња која је у закону одређена као кривично дело по правилу је противправна, осим ако постоје основи искључења противправности предвиђени законом (нпр. нужна одбрана, крајња нужда и сл.);
4. *кривица* – постоји ако је учинилац у време извршења кривичног дела био урачунљив, поступао је са умишљајем или из нехата (када закон предвиђа одговорност и за нехат), а био је свестан или је био дужан да буде свестан и могао бити свестан да је његово дело забрањено. Стога, нема кривичног дела уколико је искључена противправност или кривица, иако постоје сва обележја кривичног дела одређена законом.

Основи који искључују кривично дело су следећи: *дело малої значаја* (само оно дело за које је прописана казна затвора до три године или новчана казна, под условом да је степен кривице учиниоца низак, да су штетне последице одсутне или незнатне и да општа сврха кривичних санкција не захтева њено изрицање); *нужна одбрана* (она одбрана која је неопходно потребна да учинилац од свог добра или добра другог одбије истовремен противправан напад); *крајња нужда* (постоји кад је дело учињено ради тога да учинилац отклони од свог добра или добра другог истовремену нескривљену опасност која се на други начин није могла отклонити, а при томе учињено зло није веће од зла које је претило); дело које је учињено под дејством *неодољиве силе*; дело које је учињено у стању *неурачунљивостйи* (учинилац који није могао да схвати значај свог дела или није могао да управља својим поступцима услед душевне болести, привремене душевне поремећености, заоста-лог душевног развоја или друге теже душевне поремећености); дело које је учињено у *неоиклоњивој стварној заблуди* (ако учинилац није био дужан и није могао да избегне заблуду у погледу неке стварне околности која представља обележје кривичног дела или у погледу неке стварне околности која би, да је заиста постојала, чинила дело дозвољеним) и дело које је учињено у *неоиклоњивој йравној заблуди* (ако учинилац није био дужан и није могао да зна да је његово дело забрањено).

2. КРИВИЧНЕ САНКЦИЈЕ

Кривичне санкције су кривичноправне мере које се примењују према учиниоцима кривичних дела. У нашем кривичном праву постоје четири врсте кривичних санкција:

- *казне* – основна врста санкција (доживотни затвор, казна затвора, новчана казна, рад у јавном интересу и одузимање возачке дозволе);
- *мере ујозорења* – где спадају условна осуда и судска опомена;
- *мере безбедности* – посебна врста санкција које се изричу уз казну или уместо ње, а циљ им је да се отклоне стања или услови који могу бити од утицаја да учинилац убудуће не врши кривична дела; ту, на пример, спадају обавезно психијатријско лечење и чување у здравственој установи, обавезно лечење наркомана, алкохоличара, забрана вршења позива, делатности и дужности, забрана управљања моторним возилом, одузимање предмета итд.;
- *васпийне мере* – санкције намењене малолетним учиниоцима кривичних дела.

3. ФАЗЕ КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА

Кривични поступак дефинисан је одредбама Законика о кривичном поступку⁴⁸. Предмет кривичног поступка је утврђивање кривичне одговорности и изрицање казне учиниоцу кривичног дела. За кривично дело може одговарати свако физичко лице старије од 14 година, као и правно лице које изврши кривично дело, у складу са Законом о одговорности правних лица за кривична дела⁴⁹.

Одговорност за кривично дело утврђује се искључиво у кривичном поступку који се покреће оптужним актом овлашћеног тужиоца. Овлашћени тужиоци у кривичном поступку су јавни тужилац, приватни тужилац и оштећени као тужилац. Фазе кривичног поступка су:

1. *исџраја* – у којој тужилац прикупља доказе неопходне за подизање оптужнице и доказивање кривичне одговорности окривљеног; истражи претходи *џредисџражни џосџуџак*, који формално не представља фазу кривичног поступка, али такође подразумева предузимање одређених доказних и оперативних радњи од стране јавног тужиоца и полиције са циљем утврђивања веродостојности навода из кривичне пријаве како би се одлучило о покретању кривичног поступка;
2. *оџџужење* – подразумева достављање оптужнице суду и њену судску контролу; суд мора да потврди оптужницу како би се кривични поступак наставио.
3. *џлавни џреџрес и џресуда* – главни претрес или „суђење” представља главну или централну фазу кривичног поступка, у којој се испитују сведоци и изводе други докази са циљем утврђивања да ли је окривљени крив за дело које му се ставља на терет; главни претрес се, по правилу, завршава доношењем пресуде, која може бити осуђујућа, ослобађајућа или одбијајућа.

Доношењем пресуде завршава се првостепени кривични поступак. Следи поступак по правним лековима. Наше право познаје редовне и ванредне правне лекове. У редовне правне лекове спадају жалба на пресуду и жалба на решење, а у ванредне правне лекове спадају захтев за понављање кривичног поступка и захтев за заштиту законитости. Како је жалба на пресуду увек дозвољена, у нашем праву је другостепени кривични поступак пре правило него изузетак.

48 „Службени гласник РС”, бр. 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13, 55/14, 35/19, 27/21 – одлука УС и 62/21 – одлука УС.

49 „Службени гласник РС”, број 97/08.

4. КРИВИЧНА ПРИЈАВА

Кривична пријава је писани или усмени акт којим се јавни тужилац обавештава да је извршено кривично дело које се гони по службеној дужности, односно да постоје чињенице које указују на то да је оно извршено. Чланом 280. Закона о кривичном поступку прописана је обавеза државних и других органа, правних и физичких лица да пријављују кривична дела за која се гони по службеној дужности када су о њима обавештена или за њих сазнају на други начин, под условима предвиђеним прописом.

Када инспектор у вршењу инспекцијског надзора из своје надлежности открије неправилност која има обележја кривичног дела, дужан је да поднесе кривичну пријаву, да наведе доказе који су му познати и да предузме мере да би се сачували трагови кривичног дела, предмети на којима је или помоћу којих је учињено кривично дело и други докази. Непријављивање кривичног дела и учиниоца од стране службеног лица или одговорног лица је кривично дело предвиђено Кривичним закоником (члан 332. став 2).⁵⁰

Законом о кривичном поступку није прописана форма и садржина кривичне пријаве. (*Модел кривичне пријаве дајџ је у прилогу.*)

„Да би се њој мојло поспујати, кривична пријава треба да садржи: назив органа коме се подноси, све расположиве личне податке о учиниоцу (уколико није поднео прелиминарну изјаву учиниоца), чињенични опис догађаја који се пријављује, доказе који се предлажу у прилогу и изјаву о кривичној пријави и правну квалификацију кривичног дела (није обавеза).

Уколико подносилац кривичне пријаве одговори на следећа питања, омогућиће лакше и ефикасније поступање тужилаштва:

- **ШТА** се десило (да ли се ради о кривичном делу)
- **ГДЕ** се десило (место извршења)
- **КАДА** се десило (време извршења)
- **КАКО** је извршено (начин извршења)
- **ЧИМЕ** је извршено (средство извршења)
- **С КИМЕ** је извршено (колико лица је учествовало у извршењу кривичног дела)
- **ЗАШТО** се десило (мотив извршења)
- **КО** је учинилац (најважније питање)
- **НАД КИМ** је извршено (објект најважније).

⁵⁰ Члан 332. став 2: „Службено или одговорно лице које свесно пропусти да пријави кривично дело за које је сазнало у вршењу своје дужности, ако се за то дело по закону може изрећи пет година затвора или тежа казна, казниће се затвором од шест месеци до пет година.”

⁵¹ Презето са званичне интернет странице Другог основног јавног тужилаштва у Београду.

Кривична пријава се подноси надлежном јавном тужилаштву. Ако јавни тужилац из саме кривичне пријаве не може оценити да ли су вероватни наводи пријаве или ако подаци у пријави не пружају довољно основа да може одлучити да ли ће спровести истрагу или ако је на други начин сазнао да је извршено кривично дело, јавни тужилац може, између осталог, поднети захтев инспекцији да му пружи потребна обавештења. За непоступање по овом захтеву одговорно лице се може новчано казнити до 150.000 динара, а ако и после тога одбије да да потребне податке, може се још једном казнити истом казном.

У зависности од сазнања која поседује и доказа који су приложени уз кривичну пријаву, јавни тужилац може:

- сам или уз помоћ полиције прикупити потребне податке, позвати грађане или захтевати од државних и других органа и правних лица да му пруже потребна обавештења;
- покренути истрагу против одређене особе или непознатог учиниоца ради прикупљања доказа и корисних података;
- одмах подићи оптужницу или оптужни предлог ако прикупљени подаци о кривичном делу и учиниоцу пружају довољно основа;
- у изузетним случајевима, одложити гоњење или одустати од гоњења из разлога правичности (начело опортунитета);
- одбацити кривичну пријаву ако се пријављено дело не гони по службеној дужности, ако је наступила застарелост или је дело обухваћено амнестијом или помиловањем или постоје друге околности које трајно искључују гоњење и ако не постоје чињенице да је учињено кривично дело које се гони по службеној дужности.

У случају кривичних дела за која је прописана казна затвора до три године, јавни тужилац може одбацити кривичну пријаву ако је осумњичени, услед стварног кајања, спречио наступање штете или је штету у потпуности већ надокнадио, а јавни тужилац, према околностима случаја, оцени да изрицање кривичне санкције не би било правично.

5. КРИВИЧНА ДЕЛА У ИНСПЕКЦИЈСКОЈ ПРАКСИ

Можемо рећи да се у инспекцијској пракси сусрећемо, условно речено, са две врсте кривичних дела, и то су:

- кривична дела која инспектори открију у вршењу инспекцијског надзора и за која подносе кривичну пријаву надлежном јавном тужиоцу (Преглед 1) и
- кривична дела која инспектори могу починити као овлашћена лица, и у тој ситуацији се против њих подноси кривична пријава (Преглед 2).

У кривичној пријави коју подноси тужилаштву, инспектор није дужан да правно квалификује дело, тј. да наведе његов законски назив и члан, већ је важно да наведе чињенични опис дела, односно шта се десило у стварности, како би јавни тужилац на основу тога могао да процени да ли се уопште ради о кривичном делу и о ком делу је реч. Поједина кривична дела често у себи садрже и обележја прекршаја. У том случају, инспектор је дужан да прекршајном суду поднесе захтев за покретање прекршајног поступка, а јавном тужиоцу кривичну пријаву.

У прегледу који следи, наведени су називи кривичних дела која се најчешће срећу у инспекцијској пракси, а инспекторе упућујемо да консултују Кривични законик када посумњају да је извршено неко од наведених кривичних дела.

Преглед 1.
Кривична дела у инспекцијској пракси
Повреда права по основу рада и права из социјалног осигурања (члан 163)
Непредузимање мера заштите на раду (члан 169)
Противправно заузимање земљишта (члан 218)
Противправно усељење (члан 219)
Грађење без грађевинске дозволе (члан 219а)
Прикључење објекта који је изграђен без грађевинске дозволе (члан 219б)
Превара у обављању привредне делатности (члан 223)
Проневера у обављању привредне делатности (члан 224)
Злоупотреба поверења у обављању привредне делатности (члан 224а)
Пореска утаја (члан 225)
Неуплаћивање пореза по одбитку (члан 226)

Злоупотреба положаја одговорног лица (члан 227)
Злоупотреба у вези са јавним набавкама (члан 228)
Примање мита у обављању привредне делатности (члан 230)
Давање мита у обављању привредне делатности (члан 231)
Проузроковање стечаја (члан 232)
Проузроковање лажног стечаја (члан 232а)
Недозвољена производња (члан 234)
Недозвољена трговина (члан 235)
Онемогућавање вршења контроле (члан 237)
Несавесно вршење прегледа животних намирница (члан 257)
Загађивање воде за пиће и животних намирница (члан 258)
Загађење животне средине (члан 260)
Непредузимање мера заштите животне средине (члан 261)
Противправна изградња и стављање у погон објеката и постројења која загађују животну средину (члан 262)
Оштећење објеката и уређаја за заштиту животне средине (члан 263)
Оштећење животне средине (члан 264)
Уништење, оштећење, изношење у иностранство и уношење у Србију заштићеног природног добра (члан 265)
Повреда права на информисање о стању животне средине (члан 268)
Убијање и злостављање животиња (члан 269)
Производња штетних средстава за лечење животиња (члан 272)
Загађивање хране и воде за исхрану односно напајање животиња (члан 273)
Пустошење шума (члан 274)
Шумска крађа (члан 275)
Незаконит лов (члан 276)
Незаконит риболов (члан 277)
Изазивање опште опасности (члан 278)
Уништење и оштећење јавних уређаја (члан 279)
Изазивање опасности необезбеђењем мера заштите на раду (члан 280)

Непрописно и неправилно извођење грађевинских радова (члан 281)
Оштећење брана, насипа и водопривредних објеката (члан 282)
Уништење, оштећење и уклањање знакова којима се упозорава на опасност (члан 283)
Угрожавање саобраћаја опасном радњом и опасним средством (члан 290)
Спречавање службеног лица у вршењу службене радње (члан 322)
Напад на службено лице у вршењу службене дужности (члан 323)
Учествовање у групи која спречи службено лице у вршењу службене радње (члан 324)
Скидање и повреда службеног печата и знака (члан 327)
Лажно представљање (члан 329)
Насилничко понашање (члан 344)
Насилничко понашање на спортској приредби или јавном скупу (члан 344а)
Неовлашћено организовање игара на срећу (члан 352)
Неовлашћено бављење одређеном делатношћу (члан 353)
Поведа гроба (члан 354)
Фалсификовање службене исправе (члан 357)
Навођење на оверавање неистинитог садржаја (члан 358)

Преглед 2.

Кривична дела против службене дужности

Злоупотреба службеног положаја (члан 359)
Несавестан рад у служби (члан 361)
Противзаконита наплата и исплата (члан 362)
Превара у служби (члан 363)
Проневера (члан 364)
Послуга (члан 365)
Трговина утицајем (члан 366)
Примање мита (члан 367)
Давање мита (члан 368)
Одавање службене тајне (члан 369)

Иако се не односи на инспекторе јединице локалне самоуправе, сматрамо да и њих треба упознати са тиме да је Високи службенички савет донео *Правилник о утврђивању кривичних дела за чију осуду државни службеник постоје недостојан за обављање послова, односно вршење дужности*⁵², којим се утврђују кривична дела за која изречена условна осуда на казну затвора од најмање шест месеци, без обзира на период проверавања, државног службеника чини недостојним за обављање послова, односно вршење дужности, и то за:

1. кривична дела против службене дужности: злоупотреба службеног положаја (члан 359. Кривичног законика), несавестан рад у служби (члан 361. Кривичног законика), противзаконита наплата и исплата (члан 362. Кривичног законика), ненаменско коришћење буџетских средстава (члан 362а Кривичног законика), превара у служби (члан 363. Кривичног законика), проневера (члан 364. Кривичног законика), послуга (члан 365. Кривичног законика), трговина утицајем (члан 366. Кривичног законика), примање мита (члан 367. Кривичног законика), давање мита (члан 368. Кривичног законика) и одавање службене тајне (члан 369. Кривичног законика);
2. сва друга кривична дела за која може бити изречена казна затвора од пет година.

⁵² „Службени гласник РС”, број 26/19.

IV ЛИТЕРАТУРА

1. Стручна литература

1. Делић, Н., Бајовић, В., (2018), *Приручник за прекршајно право*, Службени гласник, Београд.
2. Мрвић, П. Н. (2014), *Коментар новог Закона о прекршајима са специјалним прилогом*, Београд, Параграф.
3. Мрвић, П. Н. (2019), „Објашњења и регистар појмова”, у: Закон о прекршајима према стању законодавства од 8. децембра 2016. године, *Службени гласник*, Београд.
4. Мариновић, М., „Прекршајни налог” (2013), у: *Нова решења за унапређење ефикасности прекршајног поступка*, Програм обуке за судије за прекршаје, USAID; Правосудна академија, Београд.
5. Мрвић-Петровић, Н. (2013), *Материјално-правне одредбе Закона о прекршајима, Примена нових одредаба у Закону о прекршајима*, Правосудна академија и USAID, Србија, Београд.
6. Ђорђевић, М., Ђорђевић, Ћ. (2017), *Кривично право и основе привредно-преступног и прекршајног права*, Пројурис, Београд.
7. Стефановић, М., Радовановић, Д., Јоловић, Д. (2017), *Водич за примену Закона о инспекцијском надзору*, Београд, Министарство државне управе и локалне самоуправе Републике Србије и USAID.

2. Прописи

1. Устав Републике Србије („Службени гласник РС”, број 98/06).
2. Закон о државној управи („Службени гласник РС”, бр. 79/05, 101/07, 95/10, 99/14, 47/18, 30/18 – др. закон и 47/18).
3. Закон о прекршајима („Службени гласник РС”, бр. 65/13, 13/16, 98 /16 – одлука УС, 91/19 – др. закон и 91/19).

4. Закон о инспекцијском надзору („Службени гласник РС”, бр. 36/15, 44/18 – др. закон и 95/18).
5. Закон о општем управном поступку („Службени гласник РС”, бр. 18/16 и 95/18 – аутентично тумачење).
6. Закон о кривичном поступку („Службени гласник РС”, бр. 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13, 55/14, 35/19, 27/21 – одлука УС и 62/21 – одлука УС).
7. Кривични законик („Службени гласник РС”, бр. 85 /05, 88 /05 – исправка, 107/05 – исправка, 72/09, 111/09, 121/12, 104/13, 108/14, 94/16 и 35/19).
8. Закон о привредним преступима („Службени лист СФРЈ”, бр. 4/77, 36/77 – исправка, 14/85, 10/86 – пречишћен текст, 74/87, 57 /89, 3/90, „Службени лист СРЈ”, бр. 27/92, 16/93 – др. закон, 31/93 – др. закон, 41/93 – др. закон, 50/93 – др. закон, 24/94, 28/96, 64 /01 и „Службени гласник РС”, број 101/05 – др. закон).
9. Закон о комуналним делатностима („Службени гласник РС”, бр. 88/11, 104/16 и 95/18).
10. Закон о угоститељству („Службени гласник РС”, број 17/19).
11. Закон о трговини („Службени гласник РС”, број 52 /19).
12. Закон о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88 /10, 91 /10 – исправка, 14/16, 95/18 – др. закон и 71/21).
13. Закон о привредним друштвима („Службени гласник РС”, бр. 36/11, 99/11, 83/14 – др. закон, 5/15, 44/18, 95/18 и 91/19).
14. Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09 – др. закон, 72/09 – др. закон, 43/11 – одлука УС, 14/16, 76/18 и 95/18 – др. закон).
15. Закон о превозу путника у друмском саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 68/15, 41/18, 44/18 – др. закон, 83/18, 31/19 и 9/20).
16. Закон о превозу терета у друмском саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 68/15 и 41/18).
17. Закон о водама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18 – др. закон).
18. Закон о путевима („Службени гласник РС”, бр. 41/18 и 95/18 – др. закон).
19. Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 14/16, 95/18 – др. закон).
20. Закон о пореском поступку и пореској администрацији („Службени гласник РС”, бр. 80/02, 84/02 – исправка, 23/03 – исправка, 70/03, 55/04, 61/05, 85/05 – др. закон, 62/06 – др. закон, 63/06 – исправка др. закона, 61/07, 20/09, 72/09 – др. закон, 53/10, 101/11, 2/2012 – исправка, 93/12, 47/13, 108/13, 68/14, 105/14, 91/15 – аутентично тумачење, 112/15, 15/16, 108/16, 30/18, 95/18, 86/19 и 144/20).
21. Правилник о обрасцу прекршајног налога („Службени гласник РС”, број 13/14).
22. Правилник о условима и начину вођења рачуна за уплату јавних прихода и распоред средстава са тих рачуна („Службени гласник РС”, бр.16/16, 49/16, 107/16, 46/17, 114/17, 36/18, 44/18 – др. закон, 104/18, 14/19, 33/19, 68/19, 151/20 и 19/21).

23. Правилник о утврђивању кривичних дела за чију осуду државни службеник постаје недостојан за обављање послова, односно вршење дужности („Службени гласник РС”, број 26/19).

3. Интернет извори

1. Прекршајни апелациони суд – питања и одговори, доступно на: <http://pkap.sud.rs/prekrsajni-apelacioni-sud-pitanja-i-odgovori-prekrsajni-postupak-lat.html>.
2. Модели аката који се сачињавају у поступању са одузетим предметима, доступно на: <https://inspektor.gov.rs/page/6/%D0%9C%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BB%D0%B8-%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B0>.
3. Правни ставови усвојени на 2. седници свих судија Вишег прекршајног суда: <http://pkap.sud.rs/prekrsajni-apelacioni-sud-sednica-2010-03-22-ps-lat.html>.
4. Модели предлога за закључивање споразума о признању прекршаја, доступно на: <https://inspektor.gov.rs/page/6/%D0%9C%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BB%D0%B8-%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B0>.
5. Смернице за примену споразума о признању прекршаја у одређеним областима инспекцијског надзора: <https://inspektor.gov.rs/page/8/%D0%A1%D0%BC%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B5>.
6. Судска пракса: <https://www.lexonline.paragraf.rs/WebParagraf/>.
7. Књига инспекцијске праксе – допуњено издање, доступно на: <https://inspektor.gov.rs/page/15/%D0%9E%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%B0-%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0>.

V ПРИЛОЗИ

МОДЕЛ 1.
Модел потврде о привременом одузимању предмета

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОПШТИНА/ГРАД
Општинска/Градска управа
Организациона јединица
Број: _____/_____
Дана _____, године

На основу члана 231. Закона о прекршајима („Службени гласник РС”, бр. 65/13, 13/16, 98/16 – одлука УС, 91/19 – др. закон и 91/19), члана 24. Закона о инспекцијском надзору („Службени гласник РС”, бр. 36/15, 44/18 – др. закон и 95/18) и члана ____ Закона _____ (иосебан закон) _____, инспектор _____ (назив ордана, орданизационе јединице и име и ирезиме инспектора), издаје

П О Т В Р Д У

Којом се потврђује да је _____ инспектор дана _____ године, у поступку инспекцијског надзора привремено од _____ (иодаци о надзираном субјекту) одузео следеће предмете:

Редни број	Назив/опис/врста	Јединица мере	Количина	Друга својства битна за идентификацију и разликовање од других предмета
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

Потврда се издаје као доказ о привремено одузетом предмету, а сачињена је у три примерка, од којих је један уручен надзираном субјекту.

Напомена: Модел потврде треба прилагодити врсти одузетих предмета.

Надзирани субјект

_____ инспектор

МОДЕЛ 2.
Модел обавештења о извршењу заштитне мере
одузимања предмета – члан 312. ЗОП-а

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОПШТИНА/ГРАД
Општинска/Градска управа
Организациона јединица
Број: _____/_____
Дана _____, године

ПРЕКРШАЈНОМ СУДУ У _____
_____ (улица и број, траг/ојштинина)

ПРЕДМЕТ: Обавештење о извршењу заштитне мере одузимања предмета у предмету број _____

На основу члана 312. Закона о прекршајима, обавештавамо вас да је заштитна мера одузимања предмета изречена Пресудом/Решењем суда број _____ од _____, 20__ године извршена на начин одређен одлуком суда, тако што је _____ (унесите прецизно начин извршења мере: продаја, предаја другој организацији уз навођење релевантне документације о извршењу мере).

Уколико мера није извршена унесите следећи текст:

На основу члана 312. Закона о прекршајима, обавештавамо вас да заштитна мера одузимања предмета изречена Пресудом/Решењем суда број _____ од _____, 20__ године НИЈЕ ИЗВРШЕНА, зато што је учинилац _____ из _____ самовољно отуђио/уништио одузети предмет/ _____ (или на други начин онемогућио извршење), што је утврђено _____ (записник или други доказ).

У складу са чланом 311. Закона о прекршајима, предлажемо да прекршајни суд посебним решењем обавезе учиниоца _____ из _____ да плати новчани износ који одговара тржишној вредности тог предмета у тренутку доношења решења.

Напомена: Инспекција је у обавези да обавести суд да мера није извршена и у случају постојања других разлога, који се не тичу учиниоца, већ су последица непоступања органа.

(инспектор/овлашћено службено лице)

МОДЕЛ 3.
Захтев за покретање прекршајног поступка
против правног и одговорног лица⁵³

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОПШТИНА/ГРАД
Општинска/Градска управа
Организациона јединица
Број: _____/_____
Дана _____, године

ПРЕКРШАЈНОМ СУДУ У _____
_____ (улица и број, траг/ојштина)

На основу члана 179. Закона о прекршајима („Службени гласник РС”, бр. 65/13, 13/16 и 98/16 – одлука УС), члана 42. став 1. Закона о инспекцијском надзору („Службени гласник РС”, бр. 36/15, 44/18 – др. закон и 95/18) и члана __. став __. Закона о _____, _____ инспектор _____ (назив органа и организационе јединице) подноси

ЗАХТЕВ ЗА ПОКРЕТАЊЕ ПРЕКРШАЈНОГ ПОСТУПКА

против:

1. _____ (назив правног лица), матични број: _____, ПИБ: _____, седиште и адреса: _____, као правног лица,
2. _____ (име и презиме), ЈМБГ: _____, занимање: _____, функција коју обавља у правном лицу: _____, место и адреса становања: _____, место и адреса запослења: _____, држављанин _____, као одговорног лица у правном лицу;*

(Напомена: Ако су доступни, у захтеву ће се навести и следећи подаци о лицу којем се захтев подноси: место и датум рођења, број телефона, мејл адреса, број телефона на радном месту, бројеви пословних рачуна правног лица.)

⁵³ Модел је сачињен по узору на модел захтева који је објављен на <https://inspektor.gov.rs/page/6/%D0%9C%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BB%D0%B8-%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B0>.

Због тога што су:

Дана _____ године у _____

_____,
(чињенични опис радње из које произлази јавно обележје прекршаја, време, место и начин извршења, штећне последице и друге чињенице и околности појребне да се прекршај што јачније одреди) због чега постоји основана сумња да су извршили прекршај из члана __. став __. тачка __) и члана __. став __. у вези са чланом __. став __. Закона о _____.

Стога,

ПРЕДЛАЖЕМ

Да Суд покрене и спроведе прекршајни поступак против окривљених, те да се у току прекршајног поступка изведе доказ:

- читањем записника о инспекцијском надзору број _____ од _____ године, као и да изврши увид у доказе који су прилози уз овај записник и чине његов саставни део;
- саслушањем у својству окривљених правног лица и одговорног лица у правном лицу против којих је поднет овај захтев за покретање прекршајног поступка, које је потребно позвати са назначених адреса;
- саслушањем у својству сведока: _____ (име и презиме и адреса).

Да Суд, након спроведеног поступка, огласи окривљене одговорним за прекршај и изрекне им законом прописане прекршајне санкције (или: казну и заштитну меру... прописану у чл. __ Закона _____).

Против окривљених није покренут кривични поступак или поступак за привредни преступ за дело које обухвата обележја прекршаја који је предмет овог захтева.

Образложење⁵⁴

Дана _____ године у _____, _____ инспектор _____ је извршио инспекцијски надзор _____ и том приликом утврдио: _____ (чињенични опис радње из које произлази јавно обележје прекршаја, начин извршења, штећне последице и друге релевантне чињенице и околности)

Докази: _____.

⁵⁴ Образложење у једноставнијим стварима може да изостане.

При оваквом стању ствари, постоји основана сумња да су се у радњама окривљених стекла сва обележја овог прекршаја.

У време извршења прекршаја и вршења инспекцијског надзора другоокривљени је имао својство одговорног лица у окривљеном правном лицу.

Доказ:

- Увид у извод из Регистра _____, који води АПР.

Молимо да нас, у складу са чланом 42. став 6. Закона о инспекцијском надзору и одредбама Закона о прекршајима, обавестите о исходу поступања по овом захтеву.

_____ инспектор

Прилози:

- докази наведени у овом захтеву

Достављено:

- Прекршајном суду у _____,

- у списе предмета – архиви

**Напомена:* У захтев за покретање прекршајног поступка против физичког лица унети: име и презиме, ЈМБГ, занимање, место и адресу становања, место и адресу запослења, држављанство, а за предузетника и матични број радње, ПИБ радње.

МОДЕЛ 5.

Потврда о привремено одузетом идентификационом документу

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
 ОПШТИНА/ГРАД
 Општинска/Градска управа
 Организациона јединица
 Број: _____/_____
 Дана _____ . године

На основу члана 199. став 3, а у вези са чланом 178. став 4. Закона о прекршајима („Службени гласник РС”, бр. 65/13, 13/16, 98/16 – одлука УС, 91/19 – др. закон и 91/19), _____ инспектор _____ (назив орјана, орјанизационе јединице и име и презиме инспектора), издаје

ПОТВРДУ

Дана _____ (датум) _____ . године, лицу _____ (име и презиме физичкој лица / предузетника) из _____ (место), које _____ (учинилац прекршаја који не може да докаже свој идентитет или нема пребивалиште, или не живи на адреси на којој је пријављен, или има пребивалиште у иностранству, или одлази у иностранство ради боравка), а коме је издат прекршајни налог број _____ (број прекршајној налога) од _____ (дан издавања прекршајној налога) _____ . године, а није платио новчану казну изречену овим прекршајним налогом у износу _____ (у динарима), па му је привремено одузет/-а и задржан/-а _____ (ујина исправа – пасош или други идентификациони документи: лична карта, саобраћајна дозвола) број _____ издата од _____ .

Привремено одузети документ ће бити враћен када прекршилац донесе доказ о плаћеној новчаној казни, а најкасније до извршења прекршајног налога.

Потврда се издаје као доказ о привремено одузетом документу, а сачињена је у два примерка, од којих је један уручен надзираном субјекту.

_____ инспектор

МОДЕЛ 6.
Жалба на првостепену одлуку прекршајног суда

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОПШТИНА/ГРАД
Општинска/Градска управа
Организациона јединица
Број: _____/_____
Дана _____, године

_____ (назив прекршајног суда)

за

ПРЕКРШАЈНИ АПЕЛАЦИОНИ СУД У _____

На основу члана 258. Закона о прекршајима, _____ (назив општине, организационе јединице и име и презиме инспектора), благовремено изјављује

ЖАЛБУ

На пресуду _____ (назив прекршајног суда),
Пр. бр. _____ од _____, године, због:

1. због битне повреде одредаба прекршајног поступка;
2. због повреде одредаба материјалног права;
3. због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања;
4. због одлуке о прекршајним санкцијама, одузимању имовинске користи, трошковима прекршајног поступка и имовинскоправном захтеву.
(навести одговарајући основ или више њих)

Наведеном пресудом _____ (унести изреку пресуде)

Сматрам да је Прекршајни суд: _____
(навести нпр. погрешно оценио изведене доказе или погрешно применио материјално право или донео одлуку о санкцији)

Наиме, Прекршајни суд је _____

(образложити жалбене разлоге и навести чињенице и доказе којима се ожалбена пресуда љубија)

Стога, предлажем да се жалба уважи и ожалбена пресуда укине и врати прекршајном суду на поновно одлучивање или преиначи изрицањем строжије казне.

У _____,

дана _____ . године

_____ инспектор
(Подносилац жалбе)

МОДЕЛ 7.
Штамбиљ коначности и извршности

ПЛАЋЕНО У РОКУ ОД 8 (ОСАМ) ДАНА	НИЈЕ ПЛАЋЕНО У РОКУ ОД 8 (ОСАМ) ДАНА
Датум коначности:	Датум коначности и извршности ⁵⁵ :
Плаћени износ:	Неплаћени износ:
Потпис локалног инспектора: М.П.	Потпис локалног инспектора: М.П.

⁵⁵ Инспектор не одређује датум извршности с обзиром на то да по протеку рока од осам дана нема сазнање да ли је лице против кога је издат прекршајни налог евентуално поднело захтев за судско одлучивање.

МОДЕЛ 8.**Допис о достављању плаћеног прекршајног налога прекршајном суду**

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
 ОПШТИНА/ГРАД
 Општинска/Градска управа
 Организациона јединица
 Број: _____/_____
 Дана _____ . године

(назив прекршајног суда)

Предмет: Достављање плаћеног прекршајног налога / плаћених прекршајних налога

На основу члана 328. став 3. Закона о прекршајима („Службени гласник РС“, бр. 65/13, 13/16, 98/16 – одлука УС, 91/19 – др. закон и 91/19), достављамо вам на даље поступање – унос у регистар санкција копију прекршајног налога / прекршајних налога који/-е је издао _____ инспектор _____ *(назив организационе јединице и име и презиме инспектора)*.

- прекршајни налог: _____ (број налога) од _____ *(датуум издавања)*;
- издат лицу: _____;
- изречена новчана казна у износу од _____ динара;
- због учињеног прекршаја из члана ____ . став ____ . тачка ____, а у вези са чланом ____ . став ____ . тачка ____) _____ *(назив пројиса)*.

Прекршајни налог је постао коначан дана ____ . године.

Новчана казна у износу од _____ динара је плаћена дана _____ године, у року од 8 (осам) радних дана од дана достављања прекршајног налога, о чему постоји забелешка на прекршајном налогу.

Прилог:

- копија прекршајног налога / копије прекршајних налога

Напомена: Уколико се доставља више прекршајних налога за сваки појединачно треба унети исте податке.

(инспектор / овлашћено службено лице)

МОДЕЛ 9. Пријава за привредни преступ

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОПШТИНА/ГРАД
Општинска/Градска управа
Организациона јединица
Број: _____/_____
Дана _____ . године

ОСНОВНО ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО У _____

(улица и број, бр/оштина)

На основу члана 85. став 1. и члана 86. став 1. Закона о привредним преступима („Службени лист СФРЈ”, бр. 4/77, 36/77 – исправка, 14/85, 10/86 – пречишћен текст, 74/87, 57/89 и 3/90, „Службени лист СРЈ”, бр. 27/92, 16/93, 31/93, 41/93, 50/93, 24/94, 28/96 и 64/01 и „Службени гласник РС”, број 101/05 – др. закон), члана 42. став 1. Закона о инспекцијском надзору („Службени гласник РС”, бр. 36/15, 44/18 – др. закон и 95/18) и члана _____ . Закона _____ , _____ инспектор _____ (назив орџана, орџанизационе јединице и име и љрезиме инспектора) подноси

ПРИЈАВУ ЗА ПРИВРЕДНИ ПРЕСТУП

против:

1. _____ (назив љравноџлица), матични број: _____, ПИБ: _____, седиште и адреса: _____, законски заступник: _____, _____ (друџи идентификациони џодаџи од значаја), као правног лица,
- и
2. _____ (име и љрезиме), ЈМБГ: _____, _____ (функција коју обавља у љравном лицу), _____ (местџо и адреса сџановања), _____ (местџо и адреса заџослења), држављанин/-ка Републике Србије, _____ (друџи идентификациони џодаџи од значаја), као одговорног лица у правном лицу;

због тога што су:

Дана _____ године у _____
 _____ (чињенични опис радње из које произлази извршење привред-
 ној пресјудуа, начин извршења, штејне последице и друге релевантне чињенице и
 околности), због чега постоји основана сумња да су извршили привредни преступ
 из члана ____ став ____ тачка ____ и став ____ у вези са чланом ____ став ____.

Стога,

ПРЕДЛАЖЕМ

- да јавни тужилац покрене поступак за привредни преступ, предузме одговарајуће процесне радње и мере и против пријављених поднесе оптужни предлог надлежном привредном суду;
- да се у току поступка изведе доказ читањем записника о инспекцијском надзору број _____ од _____ године, као и изврши увид у доказе који су прилози уз овај записник и чине његов саставни део;
- да се саслушају у својству осумњичених и окривљених правно лице (преко овлашћеног представника) и одговорно лице у правном лицу против којих је поднета ова пријава за привредни преступ, које је потребно позвати са назначених адреса;
- да се у својству сведока саслушају:
 - _____ (име и презиме и адреса);
 - _____ (име и презиме и адреса);
- да се _____ (назначење списка које треба прочитати и предмета који служе као доказ, као и других доказа, зависно од конкретних околности);
- да се изведу други докази које је неопходно и потребно извести у складу са законом;
- да се за пријављене прибаве извештаји из казних евиденција;
- да се, након спроведеног поступка, утврђеног постојања привредног преступа и утврђене одговорности окривљених за овај привредни преступ, окривљени огласе одговорнима за привредни преступ и осуде по закону (или да изрекне казну и заштитну меру _____ из члана ____ Закона).

Против пријављених није покренут кривични поступак или прекршајни поступак за дело које обухвата обележја привредног преступа који је предмет ове пријаве.

Образложење

Дана _____ године у _____ инспектор _____ је извршио инспекцијски надзор код надзираног субјекта, овде првопријављеног, и том приликом утврдио: _____

(чињенични опис радње из које произлази извршење привредног преступа, начин извршења, штећне последице, и друге релевантне чињенице и околности)

Докази:

- Записник о инспекцијском надзору број _____ од _____ године, са доказима који су прилози уз овај записник и чине његов саставни део;
- изјаве именованих сведока;
- _____;
(назначење лица које треба истражити и предмета који служе као доказ, као и других доказа, зависно од конкретних околности);
- други докази које је неопходно и потребно извести у складу са законом.

Чланом __. став __. Закона о _____ прописано је _____, а казним одредбама члана __. став 1. тачка __) и става __. Закона _____ је прописан привредни преступ за повреду обавезе из цитираних одредаба овог закона.

При оваквом стању ствари, постоји основана сумња да су се у радњама пријављених стекла сва обележја овог привредног преступа.

У време извршења привредног преступа и вршења инспекцијског надзора другопријављени је имао својство одговорног лица у пријављеном правном лицу.

Доказ:

- увид у извод из Регистра _____, који води Агенција за привредне регистре (АПР)
- _____

Против пријављених није покренут кривични поступак или прекршајни поступак за дело које обухвата обележја привредног преступа који је предмет ове пријаве.

Имајући све наведено у виду, инспектор, као овлашћени орган, подноси Основном јавном тужилаштву ову пријаву за привредни преступ.

Молимо да нас, у складу са чланом 42. став 6. Закона о инспекцијском надзору и одредбама Закона о привредним преступима, обавестите о исходу поступања по овој пријави.

Прилози:

- докази наведени у овој пријави

Достављено:

- Основном јавном тужилаштву у _____,
- у списе предмета – архиви

_____инспектор

МОДЕЛ 10. Кривична пријава

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОПШТИНА/ГРАД
Општинска/Градска управа
Организациона јединица
Број: _____/_____
Дана _____ године

ОСНОВНО ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО У _____

(улица и број, бр/оштина)

На основу члана 280. ст. 1. и 3. и члана 281. став 1. Закона о кривичном поступку („Службени гласник РС”, бр. 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13, 55/14, 35/19, 27/21 – одлука УС и 62/21), члана 42. став 1. Закона о инспекцијском надзору („Службени гласник РС”, бр. 36/15, 44/18 – др. закон и 95/18), _____ инспектор _____ (назив органа, организационе јединице и име и презиме инспектора) подноси

КРИВИЧНУ ПРИЈАВУ

против:

1. _____ (име и презиме), ЈМБГ: _____, _____ (занимање), _____ (функција коју обавља у јавном лицу), _____ (место и адреса становања), _____ (место и адреса зајослења), држављанин/-ка Републике Србије, _____ (групи идентификациони подаци од значаја)⁵⁶.

због тога што је:

Дана _____ године у _____

⁵⁶ НАПОМЕНА: Ако су доступни, у пријави ће се навести и следећи подаци о лицу против кога се пријава подноси: место и датум рођења, број телефона, имејл-адреса, број телефона на радном месту, бројеви пословних рачуна правног лица и предузетника.

(чињенични опис радње из које произлази извршење кривичног дела, начин извршења, штећне последице и друге релевантне чињенице и околности; чињенично стање треба изложити језгровито и концизно, али потпуно, тако да се наведу све битне чињенице и околности, користећи се језиком закона) због чега постоји основана сумња да је извршио кривично дело _____ из члана ____ став ____ Кривичног законика.

Стога,

ПРЕДЛАЖЕМ

- да јавни тужилац покрене поступак против пријављеног, предузме одговарајуће процесне радње и мере и пред надлежним судом подигне оптужницу;
- да се у току поступка изведе доказ читањем записника о инспекцијском надзору број: _____ од _____ године, као и изврши увид у доказе који су прилози овом записнику и чине његов саставни део;
- да се пријављени саслуша у својству осумњиченог и окривљеног;
- да се у својству сведока саслушају: _____;
- да се _____;

(означење списа које треба истражити и предмета који служе као доказ, као и других доказа, зависно од конкретних околности);

- да се изведу други докази које је неопходно и потребно извести у складу са законом;
- да се, након спроведеног поступка, утврђеног постојања кривичног дела и утврђене кривице пријављеног за ово кривично дело, пријављени огласи кривим и осуди на казну по закону.

Против пријављеног није покренут поступак за привредни преступ или прекршајни поступак за дело које обухвата обележја кривичног дела за које се подноси ова кривична пријава.

Образложење

Дана _____ године _____ инспектор је извршио инспекцијски надзор код надзираног субјекта, овде пријављеног, и том приликом утврдио: _____
(чињенични опис радњи из којих произлази извршење кривичног дела, начин извршења, штећне последице, држање пријављеног после учињеног дела и друге релевантне чињенице и околности)

Докази:

- Записник о инспекцијском надзору број: _____ од _____. године, са доказима који су прилози овом записнику и чине његов саставни део;
- изјаве именованих сведока;
- _____
(*означење сѝиса које треба прочитати и предмети који служе као доказ, као и других доказа, зависно од конкретних околности*);
- други докази које је неопходно и потребно извести у складу са законом.

При оваквом стању ствари, постоји основана сумња да су се у радњама пријављеног стекла сва објективна и субјективна обележја бића кривичног дела _____ из члана ____ став ____ Кривичног законика.

У време извршења кривичног дела и вршења инспекцијског надзора пријављени је имао својство одговорног лица у правном лицу.

Доказ:

- увид у извод из Регистра _____, који води Агенција за привредне регистре (АПР);
- _____

Имајући све наведено у виду, _____ инспектор подноси Основном јавном тужилаштву _____ ову кривичну пријаву и предлаже покретање кривичног поступка против пријављеног пред надлежним судом, те да суд по спроведеном поступку, прогласи пријављеног кривим и изрекне му кривичну санкцију по Кривичном законикау.

Молимо да нас, у складу са чланом 42. став 6. Закона о инспекцијском надзору и одредбама Законика о кривичном поступку, обавестите о исходу поступања по овој пријави.

Прилози:

- докази наведени у овој пријави

Достављено:

- Основном јавном тужилаштву у _____,
- у списе предмета – архиви

_____ инспектор

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

352.078.3

343.232

343.53

ЖУГИЋ, Славица, 1957-

Кажњива дела у инспекцијском надзору на локалном нивоу
/ Славица Жугић. - Београд : Стална конференција градова и
општина - Савез градова и општина Србије, 2021 (Београд : Досије
студио). - 108 стр. : обрасци ; 24 cm

Тираж 700. - Напомене и библиографске референце уз текст. -
Библиографија: стр. 85-87.

ISBN 978-86-80480-56-5

а) Инспекцијски надзор -- Локална самоуправа б) Кривична дела
в) Прекршаји г) Привредни преступи

COBISS.SR-ID 52120329

Стална конференција
градова и општина

Савез градова и општина Србије

Македонска 22/VIII
11000 Београд
Србија

Тел: 011 3223 446
Факс: 011 3221 215
E-mail: secretariat@skgo.org

www.skgo.org
www.facebook.com/skgo.sctm
www.twitter.com/skgo_sctm

ISBN 978-86-80480-56-5

9 788680 480565 >